

in de heiligen en welke de uitnemende grootheid zijner kracht zij aan ons die gelooven naar de werking der sterkte zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij hem uit de dooden heeft opgewekt en gezet aan zijne rechterhand in den hemel.”

Hij geve ons het juiste inzicht in Zijn woord alleen. Wij willen niet langer een leer onzer vaders verdedigen of haar als richtsnoer gebruiken, maar haar toetsen aan Gods Woord en dat alleen gelooven.

Wanneer wij het eerste zouden doen, dan sluiten wij voor een groot deel de Schrift voor ons toe. Immers, de “Belijdenis” b.v. geeft slechts weer de opvattingen en het Schriftinzicht van onze vaders van de zestiende eeuw. Destijds was er groote duisternis, daarom spreekt men ook van de duistere middeleeuwen. Met moeite waren zij sommige dwalingen der R.K.K. ontworsteld. Maar de groote dwaling dat de Kerk Israël is, en nog anderen bleven gehandhaafd. Naar het inzicht van die dagen is de “belijdenis” opgesteld, maar zij is hoogst onvolledig. Zij zwijgt over Israëls herstel, huldigt de leer van een onsterfelijke ziel, en leert de **eindelooze** verdoemenis.

Op deze punten kan zij echter de toets van de Schrift niet doorstaan, en daarom moet zij ook herzien worden; in de bestaande redactie is zij in wezen gelijk te stellen met “leerlingen der ouden.” Wij willen daarom slechts de Schrift en haar alleen gelooven.

Geve de Heere daartoe genade.

H.W. den Haring

De aangehaalde schriftplaatsen zijn alle vanuit de Statenvertaling.

© Deze studie mag voor persoonlijk gebruik worden vermenigvuldigd.

Deze studie is een ietwat geredigeerde weergave van een boekje dat nog in de oude spelling van rond 1950 werd gepubliceerd.

LEERINGEN DER OUDEN II

door **H. W. den Haring**

LEERINGEN DER OUDEN

door H. W. den Haring

WOORD VOORAF.

Het is nog niet zoo lang geleden, dat wij in ons Vaderland het heugelijke feit mochten herdenken, dat drie honderd jaar geleden, de Statenvertaling tot stand kwam.

Een zoodanig feit is zeker waard herdacht te worden, immers Gods Woord te mogen bezitten en te kunnen lezen en onderzoeken is inderdaad een kostelijk voorrecht. Toch is de vrees niet ongegrond dat dit nog veel te weinig gewaardeerd wordt, al zijn er ook velen die hiervan een dankbaar gebruik hebben gemaakt.

De tijden waarin de Statenvertaling tot stand is gekomen, was wel een zeer moeilijke tijd voor onze vaders. Zoo juist hadden zij zich aan de dwalingen der Roomsche kerk ontworsteld, of zij moesten nu ook ten strijde trekken tegen allerlei leeringen welke in het Protestantisme zelf opkwamen, en dit alles, terwijl het land zich in een oorlog met Spanje bevond.

In die felbewogen dagen is de bekende Dortsche Synode gehouden (1618/19) en daar zijn ook de drie formulieren van eenigheid vastgesteld en aangenomen als regel voor — en onderwijzing in — den Christelijken godsdienst.

De bedoeling met deze geschriften was n.l. de bewaring van den zuiveren Godsdienst zooals die naar de meening van de opstellers in de Heilige Schrift geleerd wordt.

Dit was een zeer wijze en voorzichtige maatregel, en elke predikant moest (moet) dan ook het formulier teekenen waardoor hij zich verbindt de leer, zooals deze vervat is in deze geschriften, te leeren en te onderwijzen. Zooals gezegd was dit zeer verstandig, doch het was niet geheel zonder gevaar.

Immers, nu bepaalden deze formulieren feitelijk wat en hoe geleerd en gepredikt zou worden, en hierdoor werd natuurlijk aan deze geschriften een gezag toegekend en door dezelve een eisch gesteld aan predikanten, waaraan zij onmogelijk konden en kunnen voldoen;

bestaande opvatting maar een klein kuddeke is dat “zalig wordt.”

Niet aldus de Schrift. Deze leert dat eenmaal bij de vol-einding der eeuwen, in de bedeeeling van de volheid der tijden, Ef. 1:10; er volkomen harmonie wezen zal, wanneer de zonde en rouw en dood uit de gansche schepping zal zijn weggedaan. Als alle machten en krachten en heerschappijen aan God ondergeordend zullen zijn en alle schepselen Hem dan onverdeeld zullen liefhebben.

God zal eenmaal voor **allen** alles ordelijk voor oogen stellen en dan zal het blijken, en door allen erkend worden, dat, om te leven en gelukkig te zijn, allen den Zoon behoeven, zoodat ook in den Naam van Jezus zich zal buigen alle knie van die in den hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong (vrijwillig) zal belijden dat Jezus Christus Heer is tot heerlijkheid des Vaders.

De gansche schepping zal dan van de vergankelijkheid naar de onvergankelijkheid zijn gevoerd en God zal zijn alles en in allen.

Tot dit heerlijk doel en daaraan dienstbaar, zijn alle uitverkiezingen. Er is geen uitverkiezing ten koste van de schepselen, maar altijd en steeds ten bate, met een bepaald doel. Daarom kan Gods plan ook niet mislukken en zal het naar Zijn gemaakt bestek verwezenlijkt worden, want de Heere houdt alles in Zijn hand, al blijft er t.o.v. de schepselen een bepaalde vrijheid bestaan. Laat ons daarom terwijl wij heden leven in de bedeeeling der genade en der verborgenheid naar Paulus' woord voorzichtig wandelen, als wijzen den tijd uitkoopende, omdat de dagen boos zijn. En verheugen wij ons in het heerlijke eindresultaat, wij wenschen heden te wandelen waardiglijk onze roeping waarmede wij geroepen zijn. Daartoe schenke de “God onzes Heeren Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid ons den Geest der wijsheid en der openbaring in zijn kennis, verlichte oogen des verstands, opdat wij mogen weten welke zij de hoop van zijne roeping en welke de rijkdom zij van de heerlijkheid zijner erfenis

Tot zoover deze artikelen.

* *
*

Dus zal men vragen, het komt er dan niet meer op aan of wij zullen gelooven in Christus of niet, en hoe of wij leven: Laat ons dan maar ophouden met de evangelieprediking. Alles komt immers toch terecht.

Dit is op zich zelf al een dwaze vraag en redeneering, en wij antwoorden dan ook dadelijk, dat komt er nog steeds en wel degelijk op aan. Ook heden geldt nog steeds, evenals in de dagen van Paulus, geloof het evangelie en bekeert U. Immers, die in Hem gelooven, komen niet in het oordeel niet alleen, maar bovendien leven zij reeds in hun verheerlijkt opstandingslichaam in de toekomstige eeuwen, terwijl zij zelfs voor hun getrouwen geloofswandel nog loon zullen ontvangen. Maar bovenal vergeet men hierbij, dat Gods naam reeds heden moet verheerlijkt worden, en hoe zou dit kunnen geschieden wanneer er geen geloovigen waren in deze bedelingen. Maar een ieder die de Schrift gelooft spreekt zoo niet.

Maar buiten dit, zij die niet gelooven missen het leven der toekomstige eeuw of eeuwen en komen **wèl** in het oordeel. Het komt er voor hen, en daar, wel terdege op aan hoe zij geleefd zullen hebben, want zij zullen geoordeeld worden **naar hun werken**, en kunnen dan **ook** het leven van de **laatste eeuw missen** en in de poel des vuurs komen.

Volgens de Christenheid is dit laatste echter het einde van de wereldgeschiedenis, n.l. een eindeloze verdoemenis voor alle niet-uitverkorenen, of met andere woorden: naast het rijk van vrede en geluk een altijddurend rijk van kwelling en pijniging, haat en opstand tegen God. Volgens deze leer gaat vrijwel het grootste deel der menschen naar de hel, aangezien het naar de

immers, zij zouden dan niet alleen onfeilbaar moeten zijn, maar bovendien zou door haar de gansche waarheid Gods vertolkt moeten worden.

Dat dit niet het geval is, zal wel door niemand ontkend worden.

Ook onze vaders hebben dit wel ingezien en daarom de bepaling erbij gemaakt, dat om de drie jaar een revisie zou plaats vinden. Dit is echter nooit geschied, en daarom luiden deze "menschelijke" geschriften nog precies zooals zij drie honderd jaar geleden werden opgesteld.

Maar, en dit mogen wij niet vergeten, deze geschriften geven weer, en kunnen slechts weergeven de Schriftbeschouwing van onze vaders zooals die destijds was, en naar het licht, dat zij in de Heilige Schrift hadden.

Dat zij de mogelijkheid erkenden, dat zij in alles niet juist zagen, of dat zij niet volledig genoeg zouden geweest zijn, bewijst wel de voorgestelde drie jaarlijksche revisie.

We vinden dit uitgedrukt in Art. 7 der Belijdenis waarin wordt vastgesteld dat wij "geen menschelijke geschriften gelijk mogen stellen met de Heilige Schrifturen," want alleen "naar **dezen** zullen wij ons geloof reguleeren, **daarop** gronden en **daarmede** bevestigen." Art. 5.

Hiermede wordt dus uitgesproken dat de Belijdenis zelve of liever de formulieren nooit en te nimmer de toetssteen mogen en kunnen zijn over de vraag of men dwaalt of niet, maar dat dit steeds moet uitgemaakt worden aan de hand van de Heilige Schrift zelve.

Lettede op de duidelijke uitspraak dezer artikelen, zouden wij mogen verwachten dat dit ook zou geschieden. In theorie is dit wel het geval, maar in de praktijk laat dit wel eens wat te wenschen over. Wij hoorden onlangs in een vergadering nog beweren door een theologisch candidaat: "Wij moeten voor 100% geloof eischen aan de belijdenis en wanneer men voor 10% van de belijdenis afwijkt, dan wijkt men voor 100% af van de Heilige Schrift."

Zulk een uitspraak is zeer te betreuren, want hiermede wordt de belijdenis niet alleen gelijk — maar zelfs boven Gods Woord gesteld. Vandaar, dat men, op zulk een standpunt staande, nooit tot eenige verruiming van Schriftbeschouwing kan komen. Al zou dan ook op grond van en met de Schrift worden aangetoond dat sommige waarheden anders zijn dan de belijdenis deze weergeeft, of dat zij er geheel over zwijgt; het alles overheerschend gezag der belijdenisschriften maakt, op dergelijke wijze elk schriftonderzoek van te voren niet alleen reeds vruchteloos, maar tevens ook elke revisie onmogelijk; Immers men moet in **volkomen overeenstemming blijven met de belijdenis** en wanneer men dus anders verklaart, spreekt men dadelijk van "een afwijkend gevoelen," men is dan "anti-confessioneel," "niet meer zuiver in de leer," enz., en mag zijn overtuiging niet leeren.

De bedoeling hiervan is natuurlijk wel goed, men wil nauwkeurig waken voor insluiping van valsche leeringen. Maar dan moet men ook den moed hebben om de noodzakelijkheid in te zien van vernieuwing en uitbreiding van de confessie. Want dat het na meer dan drie honderd jaar schriftonderzoek gebleken is, dat het met verschillende voorstellingen der waarheid zooals onze vaders die gegeven hebben, anders staat, valt niet meer te ontkennen.

In de volgende bladzijden willen wij enkele dingen bespreken en wij zouden den lezer vriendelijk willen verzoeken, al hetgeen wij beweren aan Gods Woord te toetsen, en niet dadelijk uit te roepen: "Dat is zóó niet, want onze belijdenis leert dit geheel anders."

Wij zijn het er toch wel over eens dat slechts de Heilige Schrift alleen de toetssteen der waarheid is.

"Daar staat geschreven." Hiermede versloeg onze Heiland den booze. Laten ook wij ons van dit wapen bedienen. Moge de Heere zijn zegen geven over dit boekje, opdat wij Hem beter mogen leeren kennen als de God der liefde, Die niet laat varen de werken Zijner handen.

HET COMITE.

en alles heeft zijn samenhang in Hem." Wij zijn in Christus geschapen, en opdat we Hem in de grootheid Zijner liefde zouden kennen, daarom heeft God ons in Adam tot zondaren gesteld. Dan pas zouden we door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen gesteld kunnen worden. Wij worden alleen rechtvaardig, doordat Hij, die den goddelooze rechtvaardigt, zondaren tot rechtvaardigen stelt.

heeft ook Adam niet gedaan; God had hem niet gezegd, dat hij door de verboden vrucht te eten al zijn nakomelingen tot zondaren zou maken. Neen, God deed het, Hij maakte Adam tot een sterveling, en Hij gaf de wet der erfelijkheid, dat uit een onreine geen reine kan geboren worden. Zoo stelde God allen tot stervelingen en tot zondaren. God verbond aan Adams ongehoorzaamheid een gevolg, dat Hij niet vooraf aan Adam mededeelde.

Maar, God stelde ze niet tot zondaren, opdat ze zondaren zouden blijven. Want: gelijk — alzo ook. Door de gehoorzaamheid van Christus zullen de velen tot rechtvaardigen gesteld worden. Dat doen ze zelf niet, evenmin als ze zichzelf tot zondaren maken. God doet het een zoowel als het ander. Hij stelt allen tot zondaren, Hij stelt allen tot rechtvaardigen. Zij zijn daarbij in beide gevallen passief. Zij worden gesteld.

Het is niet zoo, dat Adam de schoone schepping, die God bedoeld had, verdorven heeft, en dat Christus gekomen is om althans nog eenigen te redden. Zoo schijnt het van des menschen kant. Maar van Gods zijde is het zoo, dat God Zijn plan der eeuwen gemaakt heeft in Christus (Ef. 3:11. Eeuwig voornemen, letterlijk: voornemen der eeuwen). Dat plan is niet door Adam in de war gebracht; welneen, Adam behoorde ook tot dit plan. Het kruis van Christus zou het middelpunt zijn der wereldgeschiedenis. Daarom moesten allen tot zondaren worden gesteld, en daartoe gebruikte God de ongehoorzaamheid van Adam. Maar ze werden geen zondaren opdat ze zondaren zouden blijven; ook niet, opdat ze of sommigen van hen, rechtvaardig zouden worden door eigen inspanning en met Gods hulp. Neen, maar opdat Hij ze allen door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen zou stellen.

Laten we niet vergeten, dat we eerder in Christus geweest zijn dan in Adam. Kol. 1:16, 17 luidt letterlijk vertaald: “Want in Hem is alles geschapen, wat in de hemelen en op de aarde is ... alles is door Hem en tot Hem geschapen en Hij is voor alles

LEERINGEN DER OUDEN

I.

Onder “leeringen der ouden” zouden wij ook willen rangschikken de zoozeer bekende en in ons voorwoord genoemde “Drie formulieren van eenigheid,” welke, vooral in ons vaderland, zeer groot gezag hebben.

Wij willen niet beweren, dat **alles** wat in die geschriften staat onjuist of onschriftuurlijk is, doch wij erkennen nog minder dat alles wèl schriftuurlijk zou zijn, en het is vooral de theologie dezer geschriften, welke, zooals reeds is gezegd, vooral in ons vaderland het Christendom nog beheerscht.

De kern dezer leer, zooals zij in genoemde formulieren te vinden is, komt in 't kort hierop neêr: “Door Adams ongehoorzaamheid is de zonde in de wereld ingekomen, en door hem over heel het menschelijk geslacht.

Door de erfzonde is heel het menschelijk geslacht verdoemelijk voor God, tot zelfs de ongeboren kinderen toe. Maar God is barmhartig, en Hij redt en verlost uit het menschdom sommige individuen “zonder eenige aanmerking hunner werken,” doch al de anderen, welke Hij niet uitverkoren heeft, laat Hij in dien staat, “waarin zij zich zelf zouden geworpen hebben,” en straft hen bovendien met een eindelooze pijniging in de hel.

Vergeleken met het groote aantal menschen welke er (geweest) zijn, is het maar een klein gedeelte dat “naar den hemel gaat.” Ofschoon de Heere Jezus wel voor **allen** gestorven is, wordt toch maar slechts een klein kuddeke behouden. Nadat de Heere Jezus voor de zonde der wereld gestorven was, is Hij uit de dooden opgestaan en daarna naar den hemel gevaren, vanwaar Hij eenmaal komen zal om de levenden en de dooden te oordeelen. Dit noemt men het jongste gericht. Voor dat dit echter plaats heeft, lijden zij, die gestorven zijn en verloren gingen, als een soort voorproef reeds smarten in de hel, terwijl

de geloovigen dan reeds hemelsche zaligheid zouden genieten in het Paradijs. Bij Christus' wederkomst, staan zij echter allen tegelijk op om geoordeeld te worden. Dan worden de bokken (ongeloovigen) van de schapen (geloovigen) gescheiden; de laatsten worden onsterfelijk om eindeloos in den hemel te genieten, terwijl de eersten het worden om eindeloos in de hel te branden. En dit is dan het droevig einde der wereldgeschiedenis."

Wij weten niet geachte lezer hoe het U gaat bij deze voorstelling, maar de vreugde en blijdschap die men ontvangt, wanneer men verneemt dat de Heere Jezus Christus voor **de gansche wereld** gestorven is, Joh. 3:16; dat Hij de Zaligermaker **der wereld** is, die Zichzelven gegeven heeft tot een rantsoen voor **allen**, 1 Tim. 2:6; dat Hij voor allen gestorven is, 2 Kor. 5:15, wordt getemperd door de gedachte, dat Zijn offer toch niet voldoende blijkt te zijn, want het einde is toch, dat verreweg het overgrootste deel der menschen naar de hel gaat.

Het is jaren geleden, dat wij getuigen waren van een gesprek met een aanhangster van deze leer. Er werd ons verzekerd, dat dit de zuivere leer was, n.l. dat God van te voren bepaald had, hoeveel en wie er zalig zouden worden, maar **ook**, dat de anderen **bestemd waren om verloren te gaan**, wat zou beteekenen, dat zij **zonder einde** zouden gestraft worden.

Wij herinneren ons nog de verzuchting die hierop geslaakt werd: "was ik dan maar nooit geboren." Immers: alles in ons kwam tegen zulk een handelwijze in opstand; wij durfden het te wagen hiertegen te protesteeren, en vermochten het rechtvaardige hiervan niet in zien, en dat was immers reeds bewijs genoeg dat wij niet tot de gelukkigen behoorden, die naar den hemel zouden gaan.

Doch zou er nu wel iemand zijn, die zich met zulk een leer hartelijk kan verblijden? Wij gelooven van niet. Wel dat men er zich bij neêrlegt en zucht: Als God dat zoo bepaald heeft, is er toch niets aan te doen, en wie zijn wij, dat wij met God zouden twisten. En al is het ook waar, dat, wanneer men zich zelf

niet gelooven wat er staat: dat de velen tot zondaars gesteld zijn geworden en dat dezelfde velen tot rechtvaardigen gesteld zullen worden. En wij vreezen, dat velen, die zich wel aan een goede vertaling houden, het evenmin gelooven. Wanneer we de menschen vertellen dat God alle menschen tot zondaren heeft gesteld en dat God alle menschen tot rechtvaardigen zal stellen, dan noemen ze ons een ketter. En dan hebben we toch precies hetzelfde gezegd wat Paulus zegt in Rom. 5:19. Maar men gelooft liever de vertalingen, die woorden weglaten, en die dus niet vertalen maar verknoeien.

Maar daarbij vergeten ze nauwkeurig te onderscheiden. Paulus heeft in de vorige hoofdstukken over het geloof gesproken. Maar in het gedeelte Rom. 5:12-21, noemt hij het geloof niet. Hij noemt het niet dan na Rom. 5:1, 2, tot hij in Rom. 9:30 zegt, dat de natiën de rechtvaardigheid verkregen hebben, die uit het geloof is.

In dit gedeelte stelt hij ons de rechtvaardigheid voor, niet van des menschen kant, maar van Gods zijde. In deze verzen spreekt hij niet over u en ons, maar hij stelt tegenover elkander den eenen mensch Adam en den eenen mensch Christus. Van de andere menschen is geen sprake dan alleen in zooverre als hun lot afhankelijk is van deze twee "eene" menschen. Adam is een voorbeeld van Christus, zegt vers 14. Het gaat over Adam en Christus, en over de gevolgen die hun daden hebben voor de geheele menschheid. Dat de gevolgen van Adam de geheele menschheid aangaan, dat spreekt geen geloovige tegen; waarom gelooven we dan niet evenzeer, dat de gevolgen van Christus' gehoorzaamheid de geheele menschheid betreffen?

Te meer — en nu komen wij weer op het gesteld worden, dat sommige vertalers niet aandurven en daarom maar weglaten — te meer, omdat de menschen tot zondaren en tot rechtvaardigen worden GESTELD. Door de ongehoorzaamheid van Adam zijn de velen tot zondaren gesteld. Dat hebben de velen niet zelf gedaan; wij hebben ons zelf niet tot zondaren gemaakt. Dat

“GESTELD WORDEN.”

Volgens Rom. 5:19 zijn door de ongehoorzaamheid van Adam de velen tot zondaars gesteld geworden, alzoo ook zullen door de gehoorzaamheid van Christus de velen tot rechtvaardigheid gesteld worden. Het is goed daarbij acht te geven op de uitdrukking: “gesteld worden,” want daarmee schijnen sommige vertalers groote moeite te hebben. In onze taal vertalen Voorhoeve en van Tichelen evenals de Statenvertaling wat er staat. Zoo doen ook Menge en Elberfeld, en de 20th Century New Testament. Maar de herziene uitgave van Luther vertaalt: “zondaren geworden zijn, zullen rechtvaardigen worden, en evenzoo doet in onze taal de Leidsche Vertaling: als zondaren voor God staan, zullen als rechtvaardigen voor God staan; Tekst en Uitleg: Komen als zondaren te staan, zullen als rechtvaardigen komen te staan; en de nieuwe vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap: “zondaren geworden zijn, zullen rechtvaardigen worden.” Deze vertalingen laten dus de woorden: “gesteld worden,” in beide gedeelten eenvoudig weg.

Waarom? Er is in den Griekschen tekst niets, dat noodzaakt om die woorden weg te laten. *Katēstathēsan* beteekent: “zijn gesteld geworden”; *Katāstathēsonta* beteekent: “zullen gesteld worden.” Zoo vertalen dan ook de Statenvertaling en vele van de nieuwe. Er zijn ook geen Grieksche handschriften, die het anders zeggen. Wat kan de reden zijn, waarom drie nieuwe Nederlandse vertalingen en een nieuwe Duitse de woorden: “gesteld worden” weglaten, en alleen vertellen, dat de menschen zondaren geworden zijn en rechtvaardigen zullen worden? Waarbij Tekst en Uitleg in zijn uitleg nog zegt: We moeten echter niet voorbij zien, dat alle menschen als uit zijn geslacht, afhankelijk zijn van Adam, maar dat alleen zij, die “in Christus” zijn deelen in het heil, dat door den Verlosser is aangebracht.

Wij kunnen voor het weglaten van de woorden: “gesteld worden,” geen andere reden vinden dan deze: dat de vertalers

behouden weet door het geloof in den Heere Jezus Christus, men zich daarin zeer kan verheugen, toch blijft de vraag klemmen: “hoe zal het gaan met al die anderen menschen die dan niet gered worden?”

Vaak antwoordt men daarop, daarover moet gij maar niet blijven tobben, wees maar dankbaar en verheugd dat gij verlost zijt.

Nu is het zeker waar, en wij zijn zeer dankbaar dat wij mogen gelooven dat Jezus Christus onze Verlosser en Zaligmaker is, maar het is minder gemakkelijk, niet te denken aan al die andere menschen.

Hebben wij het ons wel eens goed ingedacht, wat het zeggen wil, **eindeloos** pijn te lijden, in smart te verkeeren waaraan **nimmer een einde komt?**

Maar . . . , zou het ook kunnen zijn, dat die **leer** niet geheel juist is, en dat zij onzen God, die liefde is, geheel anders heeft voorgesteld dan Hij in werkelijkheid is en Zich in Zijn Woord heeft geopenbaard?

Zulk een vraag is zeker waard om overwogen en beantwoord te worden. Immers, deze leerstelling staat alzoo niet in de Schrift, maar zij is opgemaakt door menschen, die meenden, dat naar **hun** inzicht sommige teksten geen andere verklaring mogelijk maakten of toelieten. Doch wij veroorloven ons, deze bewering zoo maar niet te aanvaarden, en willen dan ook dit alles toetsen aan Gods Woord.

Allereerst moeten wij dan opmerken, dat de bewering, dat “wij onszelven in onzen val en verderf geworpen hebben” (Art. 16 Ned. Gel.) **niet waar is.**

De Heere onze God heeft ons niet weer èèn voor èèn in den hof van Eden, en in den zelfden staat en omstandigheden geplaatst als Adam, opdat wij zelf zonden kiezen, maar God heeft ons allen tot **zondaars gesteld**. Let wel, dat hebben wij zelf niet gedaan, want Rom. 5:19 zegt, dat door de ongehoorzaamheid van dien eenen (Adam) **de velen** grieksch *hoi polloi*, (d.i. alle menschen) tot zondaars gesteld zijn.

Dit is van het grootste gewicht. Uit dezen tekst blijkt dus dat het niet aan ons is overgelaten of wij al of niet zondaars zouden worden, want God heeft dit zoo bepaald.

Wij ontkennen niet dat wij zondaars zijn, maar wel, dat wij ons zelve in dien toestand geworpen hebben.

Wij hebben ook niet Adams schuld geërfd, zooals geleerd wordt, maar wèl zijn dood. En het is niet zoo, dat God de één straft voor hetgeen de ander gedaan heeft, want de Heere zegt uitdrukkelijk: “de zoon zal **niet** dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons.” Ezech. 18:20, want daarvoor is schuld een véél te ernstige zaak; wel kunnen de gevolgen van onze daden anderen treffen, maar niet in de hoedanigheid van straf. Wij zien dit alweer bij Adam.

Toen Adam zondigde ontving hij als straf den dood, en al zijn nakomelingen deelen in de gevolgen. Door de wet der erfelijkheid sterven ook wij, maar niet allereerst als straf, maar als gevolg van het feit, dat wij van Adam afstammen. Laat ons daartoe Rom. 5:12 lezen:

“Daarom gelijk door één mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzoo de dood doorgaen is tot alle menschen, in welke alle gezondigd hebben, want tot de wet was de zonde in de wereld, maar de zonde wordt niet toegerekend als er geen wet is, maar **de dood** heeft geheerscht van Adam tot Mozes, ook over degenen die **niet gezondigd** hebben in de gelijkheid der overtreding Adams.” Hieruit blijkt duidelijk, dat, wijl de dood geheerscht heeft ook waar de zonde niet toegerekend werd, wij Adams dood geërfd hebben, en daarom zondigen wij, d.i. missen het doel, vanwege den dood die in ons is.

God heeft ons tot zondaars gesteld, alzoo heeft Hij bepaald.

Maar heeft Hij dit nu gedaan, met het voorgenomen besluit, om het grootste deel van zijne menschenkinderen die Hij tot

Luther vertaalt evenals de Statenvertaling “velen.” Sommige van de nieuwe vertalingen hebben: “de velen” b.v. Voorhoeve, Menge en Elberfeld. Van Tichelen vertaalt: “allen,” de Leidsche Vertaling: “die menigte menschen”; Tekst en Uitleg: “de talloos velen” en de nieuwe vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap “zeer velen.” De laatste vier zijn vrije en daardoor onjuiste vertalingen van hoi polloi. De eenige werkelijke vertaling van “hoi polloi” is: “de velen.”

En we lezen dus in vers 19: “Want evenals door de ongehoorzaamheid (het eten van de verboden vrucht) van den eenen mensch (Adam) de velen (alle menschen zie vers 18 en vers 12) tot zondaars gesteld zijn geworden, ALZOO OOK zullen, door de gehoorzaamheid (de dood des kruises, Fil. 2:8) van den Eenen (Christus) de velen (alle menschen, zie vers 18 en vers 12) tot rechtvaardigen gesteld worden.

Durft ge dit niet aan, lezer? Durft ge niet gelooven, wat God zegt door Zijn Apostel Paulus? Dat komt, omdat de gedachte aan de eindelooze verdoemenis ons in den weg zit. Wanneer we gelooven wat de Schrift zegt, dan weten we, dat wie “in Christus” zijn, niet geoordeeld worden; dat wie niet in Christus zijn, voor den grooten witten troon geoordeeld zullen worden naar hun werken; (Openb. 20, Rom. 2) dat, wie het kwade gedaan hebben, verbolgenheid en toorn, verdrukking en benauwdheid zullen ondervinden. Hoe lang dat oordeel duurt zegt de Schrift niet, maar ze zegt wel, dat het niet eindeloos is, want het oordeel wordt gevolgd door den tweeden dood, en die tweede dood wordt teniet gedaan, en dan geeft Christus het koninkrijk over aan den Vader, opdat God zij alles en in allen.

Er zijn geen menschen, die door de ongehoorzaamheid van Adam tot zondaars gesteld zijn geworden, of ze zullen ook door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen gesteld worden. Die in Hem gelooven nu reeds; die niet in Hem gelooven aan het eind der eeuwen, na het oordeel.”

De lezer ziet bij vergelijking met de Statenvertaling, dat deze in vers 18 getracht heeft, de volzinnen af te maken, die Paulus niet afgemaakt heeft. Paulus zet kortaf naast elkaar de eene misdaad en de eene rechtvaardigheid, de veroordeeling en de rechtvaardiging; de vertaling vertelt — naar de Schrift — dat de genade over alle menschen komt, en — tegen de Schrift — dat de schuld van Adams misdaad over alle menschen gekomen is. Tegen de Schrift is dit; de Schrift leert niet dat de eene mensch de schuld van den ander draagt: “de zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons.” (Ezech. 18:20). De **gevolgen** der zonde van een ander kunnen wij dragen; God bezoekt de misdaad tot in het derde en vierde geslacht, maar God legt de schuld van den een niet op den ander; daartoe is schuld een veel te ernstig ding. In het 16e vers behoort het woord schuld ook niet te staan; den eersten keer staat het cursief en ontbreekt het dus in het Grieksch; den tweeden keer staat er in het Grieksch niet “aitai”: schuld, maar “krisis” oordeel.

De lezer ziet ook, dat in het 19e vers de vertaling geheel gelijk is aan het Grieksch, behalve dat het woordje “de” voor “velen” weggelaten is. En dat is jammer, want dat heeft tot een verkeerde opvatting geleid.

Het woordje “de” is aanwijzend; het laat zien, dat met “de velen” menschen bedoeld worden, die reeds genoemd zijn. “De velen” van vers 15 zijn de “alle menschen” van vers 12; “de velen” van vers 19 zijn de “alle menschen” van vers 18. Vertaalt men niet “de velen,” maar “velen,” dan kan het eerste “velen” van vers 19 wel meer menschen omvatten dan het tweede, zooals dan ook de gewone opvatting is; allen die in Adam zijn, zijn zondaren, allen, die in Christus zijn (een veel kleiner aantal) worden gerechtvaardigd.

Maar vertaalt men: “de velen” zooals er staat, dan is deze redeneering niet meer houdbaar; dan zijn de eerste “de velen” dezelfde als de laatste “de velen.”

zondaars gesteld heeft, **daarvoor** eindeloos in de hel te doen lijden, zooals de Dordsche leerregels leeren? Wij gelooven dat niet, en Calvijn, die tot deze conclusie kwam, noemt ze zelf een vreeselijk besluit. Inderdaad! Maar wij gelooven dat deze geleerde hiertoe kwam, omdat hij de Schrift niet met voldoende onderscheiding gelezen heeft eenerzijds, maar bovendien Gods Woord niet geheel geloofde. Wat? Calvijn zou de Schrift niet geheel geloofd hebben? JA!

Gods Woord zegt: “zoodan, gelijk door één misdaad (de gevolgen zich daarvan uitstrekken) over alle menschen tot verdoemenis (d.i. veroordeeling) **alzo** ook door één rechtvaardigheid strekken de gevolgen zich daarvan uit over alle menschen tot rechtvaardigmaking des levens; want gelijk door de ongehoorzaamheid van dien éénen mensch (Adam) de velen (d.i. alle menschen) tot zondaars gesteld zijn geworden, **alzo** zullen ook door de gehoorzaamheid van eenen (Christus) de velen (d.i. dezelfde allen, van vs. 18) tot rechtvaardigen gesteld worden.

Hieruit blijkt, dat de Heere onze God alle menschen niet tot zondaars gesteld heeft, om de meesten van hen voor altijd van Zijn aangezicht te verstooten, maar om hen **ook** eenmaal **allen** tot rechtvaardigen te stellen.

Dit is wel een geweldige bewering, met zulke verstrekkende consequenties, en zóó in strijd met alle leer en leerstelsels, dat men zal uitroepen: Dat is niet waar, dat **kan** met waar zijn, zoodat men daardoor niet **durft** te gelooven **wat er staat**.

II.

En **toch staat het er**; God heeft het zelf in Zijn Woord laten opteekenen, en wij mogen en willen dat gelooven.

Maar zal men ons toeroepen er staat toch geschreven: “die niet zal geloofd hebben, die zal verdoemd worden,” en dat: “het geloof niet aller is!” Daarom zullen er toch immers zielen verloren gaan en in de eeuwige verdoemenis komen, waardoor toch

slechts alleen de geloovigen gered worden, zoodat dientengevolge niet alle menschen gerechtvaardigd kunnen worden, en de tekst dus niet schijnt te bedoelen wat zij zegt of te zeggen wat zij bedoelt.

Al deze schriftuitspraken kennen en gelooven wij, wij **gelooven alles** wat in de Schrift staat, maar al de gemaakte en nog te maken tegenwerpingen doen aan de waarheid van onzen tekst niets af. Wij moeten beginnen om geheel de Schrift te gelooven, ook, waar zij tegenstrijdig is of schijnt. Want inderdaad, die z.g. tegenstrijdigheden zijn slechts schijn, hetwelk wij hopen aan te toonen.

Allereerst willen wij opmerken dat van een “besluit der verwerping” waarvan men spreekt geen spoor te vinden is in de gansche Heilige Schrift, maar integendeel het tegenovergestelde: “God **wil (besluit) niet** dat iemand verloren ga,” Petr. 3:9.

De genoemde bewering is niets anders dan het resultaat van een gevolgtrekking. Omdat de Schrift meermalen spreekt van een uitverkiezing, heeft men de gevolgtrekking gemaakt dat al de niet-uitverkorenen verloren zijn en in de eeuwige verdoemenis komen.

Doch die gevolgtrekking is niet juist. God bemint niet alleen de uitverkorenen, maar ook de niet-uitverkorenen, en daarom is de uitverkiezing ook nooit ten koste van de niet-uitverkorenen, maar altijd ten bate van hen. Vandaar dat er veel en velerlei uitverkiezing is. Zie hier enkele voorbeelden.

Nadat de aarde door den zondvloed gereinigd was, werd de Heere God door het toen levende mensdom vergeten, en aanbade Zij de afgoden. Een tweede zondvloed zou er niet meer komen; dit had de Heere plechtig beloofd. Maar hoe zou nu toch de beloofde verlossing tot stand komen? Hiertoe gebruikt God een uitverkiezing. Abram wordt uitverkoren. Gaat dit nu ten koste van al Zijn tijdgenooten? Zijn die **daardoor** nu allemaal verloren? Of is Abraham's uitverkiezing tot een bepaald doel? Het antwoord kunnen wij vinden in Gen. 12:2. “Ik zal u tot een

zouden vertalen, en daarom terstond uit het voorbeeld van de menschen tusschen Adam en Mozes wilde aantoonen, dat onze dood het gevolg is van Adams zonde.

Wanneer Paulus vers 12 voltooid had, dan zou hij geschreven hebben; “Alzoo komt door één Mensch de gerechtigheid in de wereld en door de gerechtigheid het leven, en alzoo gaat het leven tot alle menschen door, weshalve allen dan rechtvaardig zullen leven.”

Zeg nu niet, dat wij er wat van maken, want Paulus zegt bijna woordelijk hetzelfde in vers 18 en 19. Omdat het hier een zaak betreft van zoo'n groot gewicht, geven wij hier die twee verzen in het Grieksch, met de letterlijke vertaling er onder, en wij geven ze in twee kolommen, om de deelen van de vergelijking naast elkander te hebben.

Ara oun
bijegevolg dan

hoos zooals	houtoos kai alzoo ook
di henos paraptoomatos door één misdadaad	di henos dikaioomatos door één rechtvaardigheid
eis pantos anthroopous tot alle menschen	eis pantos anthroopous tot alle menschen
eis katakrima tot veroordeeling	eis dikaioosin zooës tot rechtvaardiging van leven
hoosper gar evenals want	houtoos kai alzoo ook
dia tês parakoës door de ongehoorzaamheid	dia tês hupakoës door de gehoorzaamheid
tou henos anthroopou van den éénen mensch	tou henos van den éénen
hamartoloi zondaren	dikaioi rechtvaardigen
katestathësan zijn gesteld geworden	katastathëson ta zullen gesteld worden
hoi polloi de velen	hoi polloi de velen

Wij zijn geen stervelingen omdat wij zondaren zijn, **maar wij zijn zondaren omdat wij stervelingen zijn**. Dat wij stervelingen zijn, is omdat de dood van Adam tot ons doorgaan is. Wij hebben zijn dood geërfd, maar niet zijn zonde.

Christus zondigde niet, want Hij was geen sterveling. Hij erfde den dood van Adam niet, want Hij was het zaad der vrouw, niet een zoon van Adam. Hij stierf pas, toen het Hem behaagde; toen Hij zich tot zonde had laten maken.

Eigenlijk is het onbegrijpelijk, dat de vertalers gekomen zijn tot de vertaling “omdat.” “Op welken allen gezondigd hebben,” kan nooit beteekenen: “omdat allen gezondigd hebben.” Maar bovendien spreekt Paulus in vers 13 en 14 die vertaling zoo beslist mogelijk tegen.

Vóór Mozes, zegt hij, was er wel zonde in de wereld, maar die zonde werd de menschen niet toegerekend, omdat er geen wet was; ze behoefden dus voor hun zonden niet te sterven. Toch zijn ze gestorven. Hoe kan dat? Wel, ze stierven niet, omdat ze gezondigd hadden, zooals de vertalers zeggen, maar ze stierven om de zonde, de eene zonde van Adam, waardoor de dood in de wereld kwam, die tot allen doorging.

Rom. 5:12 leert niet de erfschuld; leert ook niet, dat de menschen sterven, omdat ze zondaren zijn, maar leert, dat wij zondigen tengevolge van den dood, die in ons is. Wij sterven om Adams zonde en wij leven om Christus' gehoorzaamheid.

“ZOO OOK.”

De volzin van Rom. 5:12 is niet af. “Gelijk door één mensch de zonde in de wereld is ingekomen en door de zonde de dood, en alzoo de dood tot alle menschen doorgedaan is, weshalve allen zondigden. . . .” Paulus valt hier, gelijk hij zoo dikwijls doet, zich zelf in de rede, om nader toe te lichten, dat onze dood niet het gevolg is van onze zonde, maar van **Adams** zonde.

Het is, alsof hij vooruit zag, dat de menschen vers 12 verkeerd

groot volk maken en u zegenen, en uwen naam groot maken en wees een zegen en **in u** zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden.” Abraham's uitverkiezing is dus ten zegen voor de niet-uitverkorenen.

Zoo ook met Israël. Het is het **uitverkoren** volk, ook nu nog, laat ons dat niet vergeten. Rom. 11:28. Maar omdat Israël is uitverkoren, daarom zijn de andere volken toch niet verdoemd? God bemint immers de volken. Deut. 33:3.

Israël is uitverkoren om een priesterlijk koninkrijk te zijn te midden van de heidenen, om hen tot God terug te voeren. Met een bepaald doel n.l., tot zegen voor anderen. Dat zal Israël in de toekomst zijn. Weer een andere uitverkiezing vinden wij in die van de twaalf Apostelen. Ze zijn uitverkoren om eenmaal de twaalf Stammen Israëls te leiden in het koninkrijk. Maar nu gaan de andere discipelen omdat zij niet tot de twaalf behooren toch niet verloren?

Zoo is het ook met de uitverkiezing van de Gemeente die door Paulus bediening is gesticht, n.l. de Kerk. Deze is onderscheiden van het volk Israël, en het doel van hare verkiezing is ook een andere dan die van Israël. Welke? Heeft Israël een aardsche roeping, de gemeente heeft een hemelsche; “opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in liefde,” en “om aan de overheden en de machten **in den hemel** te verkondigen de veelvoudige wijsheid Gods.” Ef. 1:4, 3:10.

Voorts zal God door haar “**in de toekomstige eeuwen** betoonen den uitnemenden rijkdom Zijner genade door de goetierenheid over haar in Christus Jezus.” Dit wil dus zeggen, dat de gemeente als een voorwerp van Gods genade zal tentoongesteld worden voor alle schepselen, Ef 2:7. Hierdoor zal duidelijk worden gedemonstreerd, hoe groot van genade de Heere onze God is in Christus Jezus, want hier wordt aan vroegere vijanden, zondaren, die niets in zich zelf bezaten, zulk een uitnemende plaats en positie gegeven uit louter genade, zonder eenige verdienste hunnerzijds.

Wij zien dus, dat het doel van de uitverkiezing van de gemeente een andere is dan die van Israël. Tot deze positie was en is Israël niet geroepen.

Nu heeft men op grond van Ef. 1:3, 22, 23; gedacht, dat al de geloovigen van alle tijden tot deze gemeente moesten behooren, en dientengevolge de gevolgtrekking gemaakt, dat wie daartoe niet kwam (en dat alle menschen daartoe niet komen of behooren is duidelijk en wel eenvoudig door het feit dat die gemeente eerst gevormd is geworden door middel van de prediking van den Apostel Paulus en wel na Hand. 28, omdat alleen aan hem die verborgenheid geopenbaard is geworden, welke van alle eeuwen en geslachten verborgen geweest is in God. Ef. 3:8, en 9; Kol. 1:26) bestemd zou zijn om verloren te gaan, en dit beteekende dan een altijd durend lijden, en wij zullen maar verzwijgen, wat men hieronder al verstaan heeft. Maar dit is niet zoo.

Het is dan ook de fout van de Christenheid geweest om:

1. te veronderstellen, dat er maar één gemeente zou zijn, zooals is uitgedrukt in het bekende artikel; ik geloof in eene algemeene christelijke kerk, waartoe dan worden geacht te behooren allen die zalig worden vanaf Adam tot aan de wederkomst van Christus met welke komst men dan meent dat het wereldeinde gekomen is, zooals wij lezen in het 27e art. der Ned. Gel., waar het aldus is uitgedrukt: "Deze kerk is geweest vanaf de beginne der wereld en zal zijn tot den einde toe."
2. te gelooven dat bij de wederkomst van Christus de wereld vergaan zou en dat dan alles en voor altijd zou worden beslist, zoodat daarna natuurlijk niemand meer behouden zou kunnen worden.
3. en dat allen, die niet tot deze kerk zouden behooren bijgevolg in de eeuwige verdoemenis komen zouden, waarom men ook aan een besluit der verwerping geloofte.

Maar die verklaring is in strijd met de gezonde taal. Bij een goeden stijl staat het woord, waarop iets betrekking heeft, (het antecedent) zoo dicht mogelijk bij het woord, dat er betrekking op heeft. Volgens dien regel heeft "welken" geen betrekking op den éenen mensch uit den eersten regel, en ook niet op de zonde uit den tweeden regel, maar op den dood uit den derden en vierden regel. Allen hebben gezondigd, niet in Adam, niet in de zonde, maar in den dood.

En nu heeft de Statenvertaling nog een kleine onjuistheid. Er staat in het Grieksch niet "**en hoo,**" in welken, maar "**ef hoo,**" op welken. Op den dood, die tot allen doorgegaan is, en die door de zonde van Adam in de wereld ingekomen is, op dien dood, dien we in ons hebben, dáárop zondigen wij.

Wanneer wij zondigen op den dood, dan is de dood er eerder dan de zonde. De vertalingen doen het voorkomen, alsòf onze zonde eerst was, en dat wij om die zonde sterven, maar de tekst zegt, dat de dood er eerst was en op dien dood zondigen wij.

Dat is toch te begrijpen. Zondigen beteekent in het Grieksch en in het Hebreuwsch beide: "het doel missen," niet bereiken wat men bereiken moest. Waren wij volmaakte menschen, dan zouden wij het doel niet behoeven te missen. Maar wij hebben van onze geboorte aan den dood in onze leden; wij zijn tot ons sterven stervende; wij hebben niet genoeg lichaamsgezondheid en geestkracht, om te leven, zooals een mensch van Gods geslacht behoorde te leven.

De meest letterlijkste vertaling van dit "ef hoo" is niet "omdat," maar "**waarop.**" Dat woord "waarop" heeft echter in onze taal ook de beteekenis "waarna," en daarom is het beter te vertalen: "weshalve"; de dood is tot allen doorgegaan, weshalve allen zondigden. Misschien nog duidelijker: en dientengevolge zondigden allen. Het is niet zóó, dat wij allen sterven, omdat wij allen zondigden, maar het is zóó, dat wij allen zondigden, omdat de dood tot ons allen doorgegaan is.

Laten wij tot verduidelijking en als besluit eenige artikelen vrij weergeven die dit onderwerp betreffen. Het handelt over Rom. 5:12-19.⁶⁾

“IN WELKEN.”

“Daarom, gelijk door één mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzoo de dood tot alle menschen doorgedaan is, in welken alle gezondigd hebben.” Zoo vertaalt de Statenvertaling Rom. 5:12, en in die vertaling staat ze alleen. Wij bedoelen de vertaling van de woorden: “**in welken**.” Alle andere vertalingen die wij kennen hebben daar wat anders. Voorhoeve, de Leidsche vertaling en de nieuwe vertaling van het Ned. Bijbelgenootschap hebben daar: “omdat”; van Tichelen schrijft: “vermits”; Tekst en Uitleg: “bijgevolg”; Luther heeft: “dieweil,” Menge “weil ja,” Elberfeld: “Weil,” en in een noot: “auf grund dessen, das”; 20 Century because. Alen vertalen dus dat de dood tot alle menschen doorgedaan is, **omdat** allen gezondigd hebben, en de Elberfelder bijbel verduidelijkt dat nog eens door te zeggen: “op grond daarvan, dat allen gezondigd hebben.” Tekst en Uitleg zegt, dat “omdat,” de letterlijkste vertaling is, maar dat de duidelijkste is: “op grond hiervan besluit ik. De dood drong door tot alle menschen, dus moet de zonde ook wel tot alle menschen doorgedrongen zijn geweest, al hebben wij ze niet zien zondigen, al waren het nog maar kinderen. Wat, sterven kan, moet wel zondig zijn.”

Tegenover al deze vertalingen staat onze oude Statenvertaling met haar: “**in welken**”, dat veel dichter bij het oorspronkelijke is. Alleen hebben vele uitleggers hier een groote taalkundige fout begaan. Ze vertellen ons, dat “in welken” op den éénen mensch ziet, op Adam, en dat alle menschen dus in Adam gezondigd hebben. Zoo hebben ze een tekst gevonden voor het leerstuk van de erfschuld.

⁶⁾Schrift en Leer, door A. Lukkien.

Wij moeten er daarom tmeer op wijzen, dat er in de Schrift sprake is van meer dan één gemeente. Gemeente, Gr. “ekklesia” beteekent: “uitroeping,” het is een groep die uit het geheel is uitgeroepen. Zoo wordt Israël ook een gemeente genoemd. Daartoe behoorden alle Israëlieten, man of vrouw of kind, geloovig of ongeloovig. Zij waren uit het geheel der volken geroepen. Maar zij is als “gemeente” echter onderscheiden van de “gemeente” welke geroepen wordt door Paulus’ latere bediening, gedurende de “bedeeling der verborgenheid,” die alleen aan Paulus is bekend gemaakt zie Ef. 2:8 en 9. Het woord “gemeenschap” in vers 9 moet zijn “bedeeling.”

Dat men deze **nieuwe openbaring van Paulus** niet wilde gelooven, heeft Paulus ondervonden. Reeds hij moest toen al klagen: “allen die in Azië zijn hebben mij verlaten,” zij hadden zich van hem afgewend, 2 Tim. 1:15.

Laten wij dit niet doen, maar liever naar 2 Tim. 2:15, ons benaastigen om ons zelve Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die **niet beschaamd** wordt, die het woord der waarheid recht snijdt (verdeelt), en geen zaken vereenzelvigen welke God in zijn Woord (onder)scheidt, laat ons beproeven de dingen die verschillen. Fil. 1:10.

Wij meenen, dat wij hiermede hebben aangetoond, dat, althans het z.g. “besluit der verwerping” niet kan worden aangevoerd om de waarheid van Rom. 5:12, 18, 19 te weerspreken. Wij geven gaarne toe, dat wij het gansche stuk der uitverkiezing niet hebben besproken, dit was ook onze bedoeling hier niet, wellicht komen wij daar later uitvoeriger op terug, maar het is er ons in dit verband alleen om te doen, in het licht te stellen, dat een uitverkiezing, welke dan ook, **niet insluit**, dat daardoor al de niet-uitverkorenen voor altijd verdoemd zouden zijn, want dan inderdaad, zou de uitverkiezing ten koste en niet ten bate zijn, hoe men de zaak ook zou willen wenden of keeren.

Immers als God iets besluit, dan kunnen **wij** daaraan niets veranderen; het ligt niet in onze macht, God te dwingen op Zijn

eenmaal genomen besluit te doen terugkomen. Wanneer het dus waar zou zijn, dat God tevoren **besloten** heeft een (groot) aantal menschen te verdoemen, dan kan er niet naar waarheid geschreven zijn, **dat God wil dat alle menschen zalig worden en tot de kennis der waarheid komen.** Tot dit laatste heeft Hij Zelf Zijn geliefde Zoon Jezus Christus gegeven tot een rantsoen voor allen, 1 Tim. 2:4 en 5. En de Allerhoogste kan tenslotte niet iets besluiten dat Hij niet zou willen; zulk een tegenstrijdigheid mogen en moeten wij niet in Gods Wezen aanwezig achten.

Nu zijn wij er van overtuigd, dat de bedoeling van de opstellers dezer bewering niet anders is geweest dan een poging om de waarheid der Schrift te omschrijven, en dat zij zeer zeker niets dan de eere Gods op het oog hebben gehad, maar niettemin is door dit leerstelsel meer kwaad gesticht dan vermoed kan worden, en niet weinigen zijn erdoor tot een volkomen fatalisme gekomen.

Laat ons daarom liever gelooven wat **Gods Woord** zegt en ons niet blind staren op hetgeen onze vaders geleerd hebben in de meening alsof hun uitspraken onfeilbaar zouden zijn.

Men zal ons wellicht verwijten dat wij het beter willen weten dan al die geleerde en godzalige mannen en dat wij ons niet moeten verbeelden dat wij zooveel verstandiger en geleerder zouden zijn dan zij, aan wien wij bovendien toch zooveel te danken hebben.

Wij antwoorden, dat wij gaarne willen erkennen dat wij hen zeer veel verplicht zijn, immers zij hebben er goed en bloed voor over gehad om vrijheid van godsdienst te mogen bezitten, en tot op heden mogen wij nog de vruchten plukken van hun onvermoeiden strijd. Het zij daarom verre van ons, ook maar iets ten nadeele van hen te willen zeggen, maar met dit al mogen en willen wij toch onderzoeken of hun beweringen al of niet juist zijn, en waar hun exegese verkeerd is, daarop wijzen, of indien hun beweringen niet in overeenstemming zijn met, of er geen grond voor is in, Gods Woord, dit aantoonen.

levend gemaakt worden.

Immers zegt Rom. 5:19: "Want gelijk door de ongehoorzaamheid van dien eenen mensch (Adam) **de velen** tot zondaars gesteld zijn geworden, alzoo zullen ook door de gehoorzaamheid van eenen (Christus) **de velen** tot rechtvaardigen gesteld worden."

Allen die in den poel des vuurs gingen waren dit nog niet. Zij behooren tot de laatste "orde" van 1 Kor. 15:23; die nu het leven en de rechtvaardiging ontvangen en dat wel zoo zonder meer.

Hiertegen hoorden wij menigmaal inbrengen: Wat, zouden deze zoo maar tot rechtvaardigen gesteld worden? Zonder geloof, ja zelfs zonder goede werken? Ja, Zoo maar, 't is immers alles uit genade, volkomen **om niet**.

Laat ons toch even tot ons zelve terugkeeren. Hebben wij soms niet alles **om niet**, op grond van de verdienste van Christus? En zouden wij soms God het recht willen betwisten om ook hen tot rechtvaardigen te stellen? Zij zijn toch immers ook tot zondaars gesteld? En als wij ons heden verheugen dat wij **nu reeds** tot rechtvaardigen zijn gesteld geworden door God, laat ons dan ook gelooven, en ons er in verblijden, dat Hij het ook **al de anderen** éénmaal doen zal.

Mogelijk zullen er toch nog lezers zijn, die er op zullen wijzen dat dit in Rom. 5 toch niet geleerd wordt. Dat er niet staat dat allen gerechtvaardigd worden, maar velen. En nu mogen "velen" een groot aantal aanduiden, maar dat is toch nog iets geheel anders dan "allen."

Het staat hier dus duidelijk, dat de dood eerst overwonnen is wanneer men **onsterfelijkheid** aangedaan heeft. Maar kan dat gezegd worden van hen die naar de poel des vuurs gaan? Deze gaan immers in den tweeden **dood**? Doch bovendien, er is van hen hier (vs. 23) geen sprake. Er wordt alleen gesproken van hen die: van Christus zijn, d.w.z. die in Hem geloofd hebben en verzegeld waren met den Heiligen Geest der belofte. Verg. Rom. 8:9.

Het volgende vers maakt het trouwens ook duidelijk. “Daarna zal het einde zijn.” Waarvan? Als antwoord zal men algemeen hooren: het einde van het Koninkrijk of koningschap Van Christus, want dan geeft hij het Koninkrijk aan den Vader over. Maar dit is niet juist. Paulus heeft het niet over het koninkrijk of koningschap van Christus, maar over het **einde van de levendmaking van allen**. Dit laatste is dan een feit geworden. Dit heeft **wel plaats** bij de overdracht van Christus’ regeering aan den Vader, en daarom wordt deze overdracht van het Koninkrijk wel genoemd in dit vers, maar ze **is niet** het onderwerp van Paulus’ onderwijzing, doch wordt alleen genoemd als de aanduiding van het tijdstip wanneer die laatste “orde” zal levend gemaakt worden, zooals gezegd wordt met deze woorden: “Wanneer Hij het Koninkrijk aan den Vader zal overgegeven hebben, wanneer Hij zal teniet gedaan hebben alle heerschappij en alle macht en alle kracht enz., waarvan de laatste dood wordt genoemd.

Dit was nog niet het geval bij Christus’ wederkomst. Toen nam zijn heerschappij als Koning (van Israël) eerst een aanvang, doch hij zal naar de Heilige Schrift heerschen “in de eeuwen der eeuwen.” Eerst aan het einde daarvan geeft Hij het Koninkrijk aan den Vader over en wordt dan zelf onderworpen.

Doch bij het teniet doen van dien laatsten vijand, wij noemen het reeds, moeten allen die daarin waren, er uit te voorschijn komen, en zullen dan levend worden gemaakt, want gelijk ze allen in Adam sterven, alzoo zullen ze ook allen **in Christus**

Wanneer men nu de vraag zou stellen wat toch wel de oorzaak zou zijn dat men (zij) tot deze conclusie(s) gekomen is (zijn), dan gelooven wij dat ook dit te zoeken is, gelijk met zoveel andere verkeerde leeringen, in het feit, dat men de Kerk met Israël heeft vereenzelvigd, zoodat men eenmaal op dit verkeerden standpunt staande, wel onjuiste gevolgtrekkingen **moest** maken, wat tevens medebracht, dat men de Schrift niet **geheel geloofde**.

Men offerde nu de ééne waarheid op ten koste van de andere, en inplaats van een schriftuurlijke oplossing te zoeken, stelde men geschriften op, waarin slechts één waarheid en dan nog gedeeltelijk werd opgenomen en waar aan men, hoewel niet in theorie, dan toch praktisch evenwel, zoo niet meer gezag toekende en nog toekent dan aan Gods woord zelve.

Hoewel men echter had voorgenomen, om na verloop van een bepaalden tijd te onderzoeken of deze geschriften soms herziening behoeften of aangevuld moesten worden als gevolg van meerder licht in — of onderzoek van Gods Woord, is niettemin de redactie precies gebleven zooals zij ruim driehonderd jaar geleden werd opgesteld, en wordt zij vaak als “de” toetssteen der waarheid gebruikt.

En in dit opzicht, en als **zodanig** is de leer, waarin voorkomt een “besluit der verwerping” niet meer dan een inzetting der ouden, waaraan wij geen gezag mogen toekennen en waaraan wij niet gelooven, omdat ze in Gods Woord niet haar bevestiging vindt.

Het is echter noodig dat wij de genoemde bezwaren tegen onze bewering ingebracht bespreken, wel eerst deze: “dat alleen de geloovigen gerechtvaardigd zouden worden. Dit toch staat immers duidelijk in Rom. 5:1. “Wij dan gerechtvaardigd zijnde **uit het geloof** hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus.”

Dit gelooven wij volkomen, maar moeten er op wijzen, dat in het gedeelte wat wij bespraken (Rom. 5:12-19) over “geloof”

niet wordt gesproken.

Daarin wordt de tweede Adam en zijn werk gesteld tegenover den eersten Adam en hetgeen hij deed en wat de gevolgen daarvan zijn voor alle menschen. En nu stemmen wij dadelijk toe, dat in deze **bedeeling** niet alle menschen gerechtvaardigd worden, **omdat niet allen gelooven**. Maar onze bedeeling is de laatste niet.

Er staat trouwens ook niet dat zij allen **tegelijk** tot rechtvaardigen gesteld zullen worden. Alleen het **feit** wordt hier genoemd. Er zullen zeker veel menschen verloren gaan, maar “verloren gaan” beteekent naar de Schrift nog niet wat de menschen er van gemaakt hebben. Wat verloren zijn beteekent, moet de Heilige Schrift ons leeren. Ook hier heerscht de leer der vaderen. “Verloren zijn” beteekent naar de Schrift eenvoudig “dood” zijn. Zij die verloren zijn missen het leven. **Zij leven niet.**

Wij weten zeer goed dat bijna de gansche Christenheid **niet gelooft** dat zij die gestorven zijn dood zijn, dat dood — dood is. Dit is zeer vreemd en valt diep te betreuren en ook deze meening is een der oorzaken waardoor men de Schrift niet heeft verstaan en daartoe juist een hinderpaal werd. “Dood zijn” is volgens de hedendaagsche Christenheid “eindelooos leven,” óf in vreugde, óf in smart. Wij lazen onlangs nog in een bekend theologisch tijdschrift van een bekend predikant: dood is toch niet dood.

Maar dit laatste is louter fantasie, want indien “dood” niet “dood” is maar leven moet beteekenen, dan kan men met evenveel recht gaan beweren dat wit geen wit meer is maar zwart is, dat gezond zijn — ziek zijn beteekent, dat vreugde — droefheid is enz., want als er wel één scherpe tegenstelling bestaat, dan is het deze die er is tusschen leven en dood. Wat dood is leeft niet, en wat leeft is niet dood. Wie dit niet toestemt voor dien houdt iedere gezonde redeneering op. Men zie voor een uitvoerige behandeling van dit onderwerp de brochure: “De toestand der dooden.”¹

¹) “De toestand der dooden.” – H.W. den Haring: Comité tot verbrei-

teniet gedaan zijn.

Dat dit ook gebeuren zal zegt 1 Kor. 15:21-28. Laat ons dit schriftgedeelte nog eens lezen en gelooven. In vs. 21 en 22 zegt Paulus nadat hij op het groote feit van de opstanding van Christus gewezen heeft: want gelijk de dood door een mensch is, zoo is ook de opstanding der dooden door een mensch, want gelijk ze allen in Adam sterven, alzóó zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.

Het staat dus uitdrukkelijk vast, dat allen **in Christus** levend gemaakt zullen worden.

Nu zal men er wellicht op willen wijzen dat men dit wel geloof, n.l. dat allen eens zullen opstaan, maar dat dit alleen betrekking zou hebben op en uit den eersten dood. Zij zullen inderdaad allen terugkomen, maar velen gaan dan naar den pool des vuurs, den tweeden dood, en daar komt niemand meer uit.

Laat ons zien of dit juist is. Wij lezen verder. Paulus heeft het hier, laat ons dit goed onthouden, nog steeds over de levendmaking van allen, vs. 22. In vs. 23 vervolgt hij dan **hoe** dit gaan zal. Dat dit niet tegelijk gebeurt weten we nu wel. Het geschiedt in “orden.” De eersteling Christus⁵. Dit behoeft geen verder commentaar. Maar dan komt de volgende orde aan de beurt. Wie behooren daartoe, en wanneer zal dit zijn. “Daarna die van Christus zijn bij zijn komst.” Wanneer komt Christus? Antwoord, aan het einde, of met de voleinding der tegenwoordige eeuw.

Waarin bestaat deze levendmaking voor de hier bedoelde personen? De Schrift antwoordt wederom: “De bazuin zal slaan en de dooden zullen onverderfelijk opgewekt worden, want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen, en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen. En wanneer dit verderfelijke onverderfelijkheid zal aangedaan hebben en dit sterfelijke onsterfelijkheid zal aangedaan hebben, **alsdan** zal het woord geschieden dat geschreven is; “De dood is verslonden tot overwinning.”

⁵) Hij is de Enige Die nu onsterfelijkheid heeft (1 Tim. 6:16).

Maar nu weten wij uit de Schrift, dat Hij zal heerschen **totdat** Hij alle vijanden onder zijn voeten gelegd zal hebben en de laatste vijand die teniet gedaan zal worden is de dood.

Deze laatste vijand kan niet anders zijn dan de tweede dood, want de eerste dood was reeds teniet gedaan, alle dooden die er waren zijn uit de hades, dood en zee te voorschijn gekomen en de (1e) dood is zelf ook geworpen in den poel des vuurs. Maar hiermede werd de dood niet overwonnen of teniet gemaakt, want daarin komen nu al degenen die niet in het boek des levens staan. Niet deze “tweede dood” is echter de overwinnaar, Christus is de eindtriumfator.

Hij moet heerschen **totdat** Hij alle vijanden onder zijne voeten zal gelegd hebben en de laatste is de dood. Wat zal er dan gebeuren? Dat zegt vs. 28.

“En wanneer hem (Christus) alle dingen zullen onderworpen zijn, dan zal ook de Zoon zelf onderworpen worden dien, die hem alle dingen onderworpen heeft.” En waarom dit alles? Tot welk doel?

Het antwoord luidt: **Opdat God zij alles en in allen**. Dit is het heerlijke einddoel der eeuwen, en het is Christus als de Middelaar Gods en des menschen door wien dit alles zal geschieden.

Wij moeten nog even terug naar hen die in den tweeden dood verkeeren. De gedachte, dat er ook nog redding mogelijk is uit den tweeden dood, wordt geacht zoo onschriftuurlijk te zijn, dat, wanneer men zoiets durft te beweren, men zelfs door geliefde broeders voor een ketter wordt aangezien.

En toch kunnen wij niet tot een andere conclusie komen. Christus **zal de dood teniet maken**. Dat kan niet anders beteekenen, dan dat deze zijn prooi zal moeten loslaten en in de hand des overwinnaars geven.

Doch dan zullen ook alle die in den tweeden dood waren daarmede tot het leven moeten terugkeeren, want indien de tweede dood zou blijven bestaan, dan zou hij niet overwonnen, niet

Een enkele schriftplaats willen wij echter ten bewijze aanvoeren. en wel uit den eersten brief van den Apostel Paulus aan de Korinthiërs hoofdstuk 15. Hij betoogt daarin, dat al de hoop en verwachting van de geloovigen gelegen is in het feit van de opstanding van Jezus Christus, als een waarborg dat ook wij eenmaal zullen opstaan en leven. Want zegt hij in vs. 19; indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopen, zoo zijn wij de ellendigste van alle menschen. Indien er geen opstanding **der dooden** is (wat toen reeds ontkend werd) dan zou ook Christus niet opgewekt of opgestaan zijn.

Wat dit zou beteekenen, laat Paulus erop volgen: Indien Christus niet opgewekt is (waardoor Hij weder levend **werd** Rom. 14:9) dan was zijn prediking ijdel en dan zou ons geloof het ook zijn, want indien Christus niet opgestaan was, dan zouden de **dooden** ook niet opstaan, en dan zouden ook “**verloren zijn**” “die in Christus ontslapen waren” Geloof men wel wat de Schrift ons hier leert? Het Christendom beweert dat de dooden in het Paradijs wandelen, of voor Gods troon juichen en hemelsche zaligheid genieten. Maar Gods Woord zegt, dat zonder de opstanding de geloovigen net zoo “verloren” zijn als de ongelooovigen. Dat beteekent, dat zonder de opstanding, de dooden — **dood blijven**, ook die in Christus ontslapen zijn, en die toestand noemt de Schrift “verloren zijn.”

Het is daarom zoo treurig dat de Christenheid niet wil onderzoeken wat Gods Woord leert omtrent de opstanding. Ook hierbij houdt men hardnekkig vast aan wat onze vaders eenmaal daaromtrent hebben geschreven. Zoo zegt b.v. de 22e zondag der Heidelbergse Catechismus dat de ziel na dit leven van stonden aan tot Christus haar hoofd zal opgenomen worden. Men leert dus dat de ziel niet sterft maar “naar dien hemel” gaat. Men is dan in heerlijkheid, bij Christus, maar de Schrift zegt, dat men alleen **dan** “met Christus” is, wanneer men uit het graf is opgestaan. “Want de Heere zelf zal met een geroep, met

ding van de Waarheid der Schriften, vijfde druk: Rotterdam, augustus 1977

de stem des Archangels en met de bazuin Gods nederdalen van den hemel, en die in Christus ontslapen zijn zullen eerst opstaan (zij zijn **dan** niet meer verloren, dan niet meer **dood**), dáárna wij die levend overgebleven zijn, zullen **tezamen** met hen opgenomen worden in de wolken den Heere tegemoet in de lucht: en **alzo** (en eerst **dan**) zullen wij altijd MET DEN HEERE wezen.

Wij zien hier dus, wanneer de Heere van den hemel nederdaalt alleen de **geloovigen** zullen opstaan, en zij eerst **dan** met Christus zullen zijn.

Dat men ook dit niet gelooft, komt alweer door de leer der vaderen, die ook hier weer veel verwarring gesticht heeft, waarop wij even moeten wijzen.

Zoo luidt het 37e art. der Ned. Gel, aldus:

“Ten laatste gelooven wij, volgens het woord van God, dat als de tijd van den Heere verordend, vervuld zal zijn, onze Heere Jezus Christus uit den Hemel zal komen, lichamenlijk en zienlijk, gelijk Hij opgevaren is, met groote heerlijkheid en majesteit, om zich te verklaren een Rechter te zijn over levenden en dooden; deze oude wereld in vuur, en vlam stellende. En alsdan zullen voor dezen grooten Rechter persoonlijk verschijnen alle menschen, zoowel mannen als vrouwen en kinderen, die van den beginne der wereld af tot den einde toe geweest zullen zijn, verdagvaard zijnde door de stemme des Archangels en door het geklank der goddelijke bazuin. Want alle degenen die gestorven zullen zijn, zullen uit de aarde verrijzen, de zielen tezamen gevoegd en vereenigd zijnde met haar eigen lichaam in hetwelk zij geleeft hebben. En aangaande degenen die alsdan nog leven zullen, die zullen niet sterven gelijk de anderen, maar zullen in een oogenblik veranderd en uit verderfelijk onverderfelijk worden. Alsdan zullen de boeken geopend worden en de dooden geoordeeld naar hetgeen zij in deze wereld gedaan zullen hebben, hetzij goed, hetzij kwaad, enz.”

genoemd worden in Ef. 2:7 n.l. de **toekomende** eeuwen. Deze laatstgenoemden zijn de **voornaamste** eeuwen, en deze worden aangeduid als “de eeuwen der eeuwen.” Het zijn die eeuwen waarin Christus regeert als Koning gelijk de Engel Gabriël had gesproken Luk. 1:33, dat Hij zou heerschen in de aionen. Gr.

VII.

We willen nu terug komen op onze bewering (blz 14) dat “voor eeuwig verloren” beteekent “voor of gedurende de eeuw of eeuwen” dood zijn. Dit laatste hadden wij juist opgemerkt. De geloovigen hebben het “eeuwige” leven, en zij leven zoowel de 1e als de 2e toekomende eeuw, d.i. de eeuw waarin het duizendjarig rijk valt, welke eindigt met de oplossing der elementen 2 Petr. 3; en de 2e toekomende eeuw, n.l. die van den nieuwen hemel en aarde. Al de ongeloovigen zijn en blijven gedurende de 1e toekomende eeuw dood en zijn dus voor eeuwig verloren. Sommigen ontvangen dan bij de opstanding des oordeels, Op. 20, het eeuwige leven (van de laatste eeuw) terwijl de anderen dan voor de tweede maal sterven. Deze laatste zijn dus ook voor de **laatste eeuw** verloren.

Nu lezen wij van Christus en zijn dienstknechten dat zij zullen heerschen “tot in alle eeuwigheid,” gr. in de eeuwen der eeuwen Openb. 22:3-5. Laat ons tot goed begrip van deze uitdrukking iets mogen zeggen. Zooals men kan zien is dit een hebraïsme, d.i. een hebreuwsche spreekwijze, zooals die meermalen in de Heilige Schrift voorkomt. Wij kennen b.v. zeer goed de uitdrukking: Koning der Koningen, heer der heeren, hemel der hemelen, heilige der heiligen enz. Men weet, dat hiermede de voornaamste Koning of heer, de hoogste hemel of de heiligste plaats wordt aangeduid.

Zoo hebben wij hier deze uitdrukking in het meervoud, n.l. de eeuwen der eeuwen, dit zijn de voornaamste eeuwen van alle die er zijn. Wij kunnen vijf eeuwen in de Schrift vinden. Wij kunnen deze nu hier niet aantonen, men zie hiervoor onze brochure: “Wat is Gods doel met de schepping?” Alleen willen wij er even op wijzen dat Salomo spreekt over de eeuwen die **ge-weest zijn**, Pred. 1:10. De eeuw waarin hij, en waarin ook wij nog leven, noemt Christus en Paulus de **tegenwoordige** eeuw, Matth. 12:32, Gal. 1:4. Daarna volgen nog twee eeuwen die

In dit artikel staan waarheden en onjuistheden dooreen want het verwacht vele dingen met elkaar. B.v.

1. Het zegt dat de wereld eens vergaan zal, dat is juist; onjuist is de voorstelling dat dit gebeurt bij de genoemde komst van Christus; wij komen hierop nader terug.
2. Dat vele menschen voor den grooten witten troon zullen staan om geoordeeld te worden is juist, niet waar is dat **alle** menschen daar zullen verschijnen. De geloovigen worden niet geoordeeld. Joh. 3:18.
3. Wáár is, dat alle menschen uit het graf of den dood verrijzen zullen, niet waar is, dat dit feit voor allen tegelijk gebeurt.
4. Wáár is, dat zij zullen opstaan met een lichaam, niet waar is dat dit hetzelfde lichaam is waarin zij geleefd hebben. Het vleesch staat niet op.
5. Wáár is, dat velen geoordeeld zullen worden “naar hun werken,” niet waar is, dat deze maatstaf voor allen zal gelden.
6. Voorts is er verwarring in betrekking tot den rechterstoel van Christus, 2 Kor. 5:10, en den grooten witten troon van Openb. 20. De eerste betreft **geloovigen**, die daarvoor **geopenbaard** (niet geoordeeld) zullen worden. Het wegdragen heeft geen betrekking op het al of niet zalig worden, maar betreft het loon dat uitgekeerd wordt. Voor den laatsten staan alleen ongeloovigen, welke geen deel hadden in de eerste opstanding.

Wij moeten beginnen met punt 3. n.l. de bewering dat alle menschen tegelijk zouden opstaan. Dit is, zooals wij reeds zeiden **niet waar**. Gods Woord zegt duidelijk, dat er in betrekking tot de opstanding “orden” zijn waarin de menschen opstaan en

levend gemaakt worden. Wij noemen weer 1 Cor. 15 en wel van af 15 vers 21: Want gelijk ze allen in Adam sterven, alzoo zullen zij ook allen in Christus levend gemaakt worden. Hoe gaat dat? Allen tegelijk? Neen, hoor slechts. “**Maar een iegelijk in zijn orde.**” 1e. De eersteling Christus², 2e. daarna die **van Christus zijn**, bij zijn komst. Wanneer bij de wederkomst van Christus alle dooden zouden opstaan, zouden ze dus allen van Christus zijn. 3e. daarna het einde (van de levendmaking zie vs. 22) wie zijn dat? Het zijn allen die nog niet van Christus waren. Wanneer worden deze levend gemaakt? Antwoord: “Wanneer Christus zal teniet gedaan hebben alle heerschappij en macht en kracht, en alle vijanden onder Zijne voeten gelegd zullen zijn; en de laatste vijand is de dood.” 1 Kor. 15:28.

Dit is eerst aan het einde der eeuwen, wanneer Christus het Koninkrijk aan den Vader overgeeft. Dan is er geen heerschappij meer; voor dit tijdstip heerscht Christus nog met de Zijnen. Zie Openb. 22:5. Daarna is God alles en in allen.

Tot de eerste “orde” van de levendmaking behoort Christus, die hier genoemd wordt: de eersteling Christus.

Maar dan volgt de tweede orde d.i. bij Christus’ wederkomst. Dat die alleen hen betreft, “die van Christus zijn” gelooft men niet, hoewel het duidelijk in de Schrift staat. Het beteekent echter, dat de andere dooden, die (nog) niet van Christus, die niet in Hem ontslapen zijn, dan **niet** opstaan, maar evenals het gebeurde bij de opstanding van Christus in de graven en ook nu nog dood blijven. Laat ons toch met onderscheiding lezen.

De Schrift spreekt wel van een opstanding **der** dooden **in het algemeen**, en dan worden wel alle dooden bedoeld, maar waar dit voorkomt, is een tijdsaanduiding van groepen niet noodig. Men oordeele zelf: B.v. In Matth. 22:23; Mark. 12:18; Lukas 20:27 en Handel. 23:8 wordt telkens gesproken van de Sadduceers, welke ontkennen dat er **een** opstanding is, zie ook 1 Kor. 15:12. Hier is alleen het **feit** van de opstanding in geding, niet

²) Hij is de Enige Die nu onsterfelijkheid heeft (1 Tim. 6:16).

zoodat zij nu ook voor altijd Zijn onvervreemdbaar eigendom zijn, en dat eigendomsrecht zal Hij ook eenmaal volkomen doen gelden.

En alleen omdat dit feit heeft plaats gehad, n.l. dat Christus tot zonde gemaakt is en daardoor het oordeel over de zonde gedragen heeft kunnen wij, en zullen wij behouden worden.

Gelijk we reeds mochten opmerken is **nu** het geloof het middel of het kanaal waardoor de rechtvaardigheid en de behoudenis ons deel wordt, maar ook noemden wij dat God hier niet aan gebonden is. Hij schenkt later aan anderen het eeuwige leven in verband niet met hun geloof, maar naar hun gedane werken, doch niet alsof die werken daarvoor de waarde bezaten, maar alleen op grond van Christus’ offer, **omdat Dit ook voor hun zonde** voldoende was (is). Het leven danken Zij dus niet aan zichzelf of aan hun werken als zoodanig, maar juist aan Christus. Laat ons er aan denken, dat **ook wij** alles ontvangen **uit genade** en **om niet**.

Nu willen wij nog even verder zien. Wij zagen, dat zij die in den poel des vuurs of in den tweeden dood geworpen werden, voor de tweede maal dood waren. Die poel is er “tot in alle eeuwigheid” zegt de vertaling. Dit is niet juist. Het grieksch heeft: “Eis tous aionas toon aioonoon” d.i. “in de eeuwen der eeuwen,” doch er is ook een **voleinding** der eeuwen, zoodat er dus aan dien tweeden dood ook eenmaal een einde komt. Wij weten wel dat deze bewering geheel in strijd is met alle leerstelsels en daarom zal men dit niet licht gelooven.

Toch leert de Schrift dit gelijk wij zullen zien. Trouwens, reeds de **vertaling** “in alle eeuwigheid” ontkent zelf een eindlozen duur. Immers, indien “eeuwigheid” eindeloosheid zou beteekenen, dan heeft de aanduiding “alle” geen zin, dan is er maar één eeuwigheid, dus is het “alle” overbodig. Men is dus genoodzaakt aan eigen vertaling aan “eeuwigheid” een eindigen duur toe te kennen.

eeuw leven. De ongeloovigen zijn dan nog niet opgestaan, zij bleven nog in de graven en zijn dan nog dood. Deze missen het leven der 1e toekomstige eeuw, en hebben bijgevolg dus geen “eeuwig” leven. Zijn voor “eeuwig” verloren.

Maar aan het einde van die eeuw zullen zij opstaan, Op. 20:11-13; en geoordeeld worden naar hun werken. Zij, die met volharding het goede zochten ontvangen voor den witten troon “het eeuwige leven,” dit beteekent nu: het leven gedurende de laatste eeuw, terwijl dan aan de anderen toorn en verbolgenheid zal vergolden worden. Deze laatsten staan niet in het boek des levens en gaan naar den poel des vuurs.

Dit is zooals wij zagen volgens de Schrift: “de tweede dood,” en dat beteekent, dat zij dan voor de **tweede** maal sterven. Deze missen dus **ook** het leven van de laatste eeuw.

Nu willen wij even op een tegenwerping antwoorden die wellicht bij het lezen van dit laatste gedeelte zal opkomen. Men zal bezwaar maken dat wij beweren dat ook de ongeloovigen het eeuwige leven zullen ontvangen, en dat zij dit ontvangen “voor hun gedane werken.” Wij zouden hier dus werkheiligheid prediken, en het Offer van Christus en het geloof daarin dus overbodig maken.

Hierop moeten wij eerst opmerken dat wij niets anders beweren dan wat de Schrift zegt. Doch dat Christus’ offer hierdoor overbodig zou zijn, kunnen wij niet goed inzien. Wij willen ons er in de eerste plaats nog eens aan herinneren dat wij niet moeten meenen dat ons geloof ons redt of zaligmaakt, of aan het Offer van Christus rechtsgeldigheid verleent, want dit laatste bezit het in zichzelf, ongeacht het feit, of wij het al of niet gelooven.

Die rechtsgeldigheid nu kan God op allen toepassen, en Hij zal dat ook éénmaal doen. Christus heeft volkomen voor de zonde betaald, Hij heeft voor **allen** den dood gesmaakt, Hebr. 2:9, en aan het geschonden recht des Vaders volkomen voldaan. Hiermede heeft Hij allen gekocht met den prijs Zijns Bloeds,

de stadia in de opstanding. Daarom wordt dáár gesproken van de opstanding **der** dooden zonder meer.

Zoo wordt ook Hand. 24:15 wel eens genoemd, waar Paulus zegt, dat hij hoop op God heeft, daar hij een opstanding van rechtvaardigen en onrechtvaardigen verwacht, en dan beweert men, dat hier sprake zou zijn van een opstanding van rechtvaardigen en onrechtvaardigen **tegelijk**. Maar dat staat hier niet. Ook hier wordt alleen het feit genoemd, en niet gesproken of dit voor beiden gelijk zal geschieden.

In Lukas 14:14 wordt gesproken van een opstanding van rechtvaardigen alleen, en wanneer wij dit vergelijken met 20:35, waar wij lezen: “maar die waardig zullen geacht zijn die eeuw te verwerven en de opstanding **uit** de dooden” enz. dan zien wij, dat dit hier niet op alle menschen betrekking heeft, vandaar dat er ook, eveneens als bij Christus, van een opstanding **uit** de dooden gesproken wordt. Het is een opstanding die sommigen, (dus niet allen) waardig geacht zullen zijn, en ook hieruit blijkt, dat er **niet** één algemeene opstanding is. Immers, indien dit waar zou zijn, dan behoefde deze onderscheiding van “waardig geacht te zijn” niet te worden gemaakt, want allen zullen zeker opstaan, maar niet allen hebben een uitopstanding.

De discipelen die getuigen waren van Christus’ verheerlijking op den berg, ontvingen een gebod van den Heiland, dat zij daarvan tegen niemand iets mochten vertellen dan wanneer de Zoon des menschen **uit de** dooden was opgestaan. Doch daar begrepen zij niet veel van. Wij lezen van hen: En zij behielden dit woord bij zich zelve vragende onder elkander **wat het was uit de dooden** opstaan. Mark. 9:9, 10, en het meerendeel der Christenen begrijpt het klaarblijkelijk ook nog niet, anders zou men tenminste geen algemeene opstanding blijven leeren, ondanks het feit, dat de Schrift dit uitdrukkelijk ontkent.

Het is daarom zoo te betreuren dat elke poging die er gedaan wordt om klaarheid te brengen op dit punt, verijdeld wordt door het allesoverheerschend gezag der belijdenisgeschriften. Men

komt dan direct met de tegenwerping: dit strijdt met onze belijdenis, een afwijkend gevoelen enz. en tal van geleerde mannen staan terstond gereed en spannen zich in om in breedsprakige en geleerde betoogen het gezag van deze formulieren te handhaven en te verdedigen, inplaats dat zij Gods Woord gelooven en zich daardoor laten leeren.

III.

Zoo hebben wij dus gezien, dat de opstanding voor allen niet tegelijk zal plaats grijpen. De dooden zijn dood, doch Christus is opgestaan, en dit is een waarborg dat alle dooden eens zullen leven.

Straks bij Christus' komst staan zij, die in Christus ontslapen zijn, en die waardig geacht zullen zijn die (toekomstige) eeuw te verwerven (de oud-testamentische geloovigen) op. Daardoor keeren zij tot het leven terug. Zij zijn dan niet meer dood, dan niet meer verloren, maar leven, zij hebben dan het eeuwige leven ontvangen, zie ook Mark. 10:30; en zullen nimmer meer sterven.

De anderen echter, die tot de laatste "orde" behooren, blijven nog dood, terwijl zij, die uit het geloof gerechtvaardigd zijn, alsdan voor Christus' rechterstoel (bema gr.) **geopenbaard** (niet geoordeeld) zullen worden. Wel zullen hun werken daar **geoordeeld** worden. Zie b.v. 1 Kor. 3:10-15:

"Naar de genade Gods die mij gegeven is, heb ik als een wijs bouwmeester het fundament gelegd, hetwelk is Christus Jezus, en een ander bouwt daarop. Maar een iegelijk zie toe hoe hij daarop bouwt. Want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is. En indien iemand op dit fundament bouwt goud, zilver; kostelijke steenen, hout, hooi, stoppelen, eens iegelijks werk zal openbaar worden; want de dag zal het verklaren, dewijl het door het vuur ontdekt wordt: en hoedanig eens iegelijks werk is, zal het vuur beproeven. Zoo iemands werk

maar dengene, die twistgierig zijn en de waarheid ongehoorzaam doch de ongerechtigheid gehoorzaam zijn, zal verolgenheid en toorn vergolden worden, verdrukking en benauwdheid over alle ziel des menschen die het kwade werkt, eerst den Jood en ook den Griek, maar heerlijkheid en eer en vrede aan een iegelijk, die het goede werkt, eerst den Jood en ook den Griek, want er is geen aanneming des persoons bij God." Zij, die daar en dan niet gevonden worden te staan in het boek des levens, worden geworpen in den poel des vuurs, hetwelk is de tweede dood. Op. 20:15.

We zagen dat alle dooden, welke zich nog in den eersten dood bevonden, daaruit zijn te voorschijn gekomen, Op. 20:12-14; en de eerste dood zelf ook geworpen is in den poel des vuurs.

Maar hiermede is de dood niet overwonnen gelijk men zoo menigmaal hoort beweren en zooals men uit 1 Kor. 15:54 wil affeiden, want in laatstgenoemden tekst staat er uitdrukkelijk bij dat dit eerst en slechts alleen het geval is bij hen die opgestaan zijn en onverderfelijikheid en onsterfelijikheid ontvangen hebben, terwijl het toch duidelijk is dat het rijk des doods nu nog uitgebreider is geworden, immers, allen die niet in het boek des levens stonden, zijn nu een prooi van den tweeden dood.

D.w.z., dat zij nu voor de **tweede maal** dood zijn. Alle andere menschen leven dan, hebben het eeuwige leven, d.i. zij leven ook gedurende de laatste eeuw die genoemd wordt "de aioon van de aioon," Hebr. 1:8 deze is, de voornaamste eeuw van alle eeuwen welke er zijn, n.l. die van den nieuwen hemel en nieuwe aarde, waarin God bij de menschen woont.

Doch ook dit is nog niet de eindtoestand, zooals men gewoonlijk meent, want deze komt eerst **na** de laatste aioon of eeuw.

Laat ons daarom even nagaan tot hoever wij nu met ons overzicht gekomen zijn. De geloovigen van onze bedeeing zijn reeds **nu** gerechtvaardigd door (middel van) het geloof. Rom. 5:1. Zij zullen door de opstanding reeds in de 1e toekomstige

toe” en dan heeft het de beteekenis “waardoor de Dag Gods zal komen.”

In ieder geval, wanneer dit plaats heeft, en hemel en aarde zijn weggevloden wordt den grooten witten troon gezien en eerst dan hebben we de meer genoemde oordeelsdag. Alle dooden die in de sheol of hades, zee of dood waren of zijn, komen te voorschijn en zullen daar staan.

VI.

Wij hebben reeds opgemerkt, dat de geloovigen en zij die waardig geacht werden “die eeuw” te verwerven en de opstanding uit de dooden (Luk. 20:35) aldaar **niet** zullen staan. Deze zijn reeds lang opgestaan, Zij hadden deel aan de opstanding des levens, de eerste opstanding, Joh. 5:29; Op. 20:4; zij hebben toen het eeuwige leven ontvangen, en leefden dus reeds gedurende de eeuw, waarmee de duizend jaren begonnen.

Nu echter komen alle overige dooden te voorschijn; dit is de opstanding des oordeels, in Joh. 5:29 verkeerdelijk de opstanding der verdoemenis genoemd.

Evenals in Rom. 12:10, 1 Kor. 3:10-15 en 2 Kor. 5:10 het oordeel gaat over de werken der **geloovigen** en daar en daardoor zal beslist worden of door hen loon ontvangen of schade geleden zal worden, zoo zal voor den grooten witten troon het oordeel gaan over **ongeloovigen** en daar bepalen hun werken of men het “eeuwige” leven (van de laatste eeuw) ontvangen zal of niet.

Ook dit wordt menigmaal ontkend, men gelooft bijna algemeen ook in chillastische kringen dat allen die hier staan veroordeeld zullen worden en naar den poel des vuurs zullen gaan. Dit is niet naar de Schrift.

Rom. 2:5-11 leert ons, dat God dengene die niet heeft geloofd, vergelden zal **naar zijn werken**, “dengene wel, die met volharding in goetdoen, heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid zoeken ‘het eeuwige leven.’ (Deze staan in het boek des levens,)”

blijft, dat hij daarop gebouwd heeft, die zal **loon** ontvangen; zoo iemands werk zal verbrand worden, die zal **schade** lijden, maar zelf zal hij behouden worden, doch alzoo, als door vuur.”

Wij moeten dit oordeel niet verwarren met het oordeel voor den grooten witten troon van Openb. 20. Daar gaat het oordeel over de dooden, en de werken bepalen daar of zij het eeuwige leven (van de laatste eeuw) zullen ontvangen of niet. Hier, voor Christus’ rechterstoel wordt door het oordeel bepaald, of de geloovige loon zal ontvangen of schade lijden.

Men zal echter zeggen, maar wanneer dan “verloren zijn,” “dood zijn” beteekent, dan leert de Schrift, dat wie voor “eeuwig verloren” gaat, dan altijd dood zou blijven. Dit zou niet alleen in tegenspraak zijn met 1 Kor. 15:22, maar dan zouden alle menschen ook niet tot rechtvaardigen gesteld kunnen worden, en wij zouden dus toch hiermede vastloopen.

Ook dit is niet juist. Als er één woord in de Schrift is, dat om een nieuw onderzoek vraagt, dan is het wel het woord dat men meestal door “**eeuwigheid**” heeft vertaald, en het bijvoeglijk naamwoord daarvan door “**eeuwig**”.

Bijna zonder uitzondering denkt men bij eeuwigheid of eeuw aan een eindeloozen duur. Hoewel het niet doenlijk is om hier een geheel overzicht te geven³ moeten wij er toch iets van zeggen.

Het woord, dat men door eeuwigheid heeft vertaald, is het hebreuwsche woord “olam” en het grieksche woord “aioon.”

Wanneer de overzetting “eeuwigheid” de juiste vertaling zou zijn, en hiermede een eindeloozen duur zou aangeduid worden, dan is het al zeer vreemd, dat die woorden ook in het meervoud voorkomen. Wij mogen den meervoudsvorm niet verwaarloozen. Dat doen wij in het dagelijksche leven ook niet. Als wij een huis huren voor den duur van tien jaren, dan denken wij er niet aan, om bij het einde van het eerste jaar, dit te gaan verlaten. Wij

³) Voor een uitvoeriger behandeling over de eeuwen leze men onze brochure: “De Eeuwigheid.”, tweede druk, Rotterdam juni 1973

houden er terdege rekening mede dat wij het voor meer dan één jaar gehoord hebben.

Wanneer dus “olam” of “aion” eeuwigheid beteekent, dan moet men bij den meervoudsvorm “olamin” en “aionen” in de vertaling ook den meervoudsvorm gebruiken, en dus, waar dit voorkomt, vertalen door “eeuwigheden.”

Maar ieder begrijpt dadelijk, dat, wanneer de Schrift spreekt (en dat doet ze meermalen) van eeuwigheden⁴), wij aan het enkelvoudige “eeuwigheid” niet het begrip van eindeloosheid kunnen en mogen toekennen, hetgeen wij nog steeds doen.

Immers, wanneer “eeuwigheid” een eindeloosheid zou aanduiden, dan zou er maar van één “eeuwigheid” sprake kunnen zijn, want deze zou dan nooit eindigen en er zou dan dus niet van eeuwigheden gesproken kunnen worden.

Deze meervoudsvorm staat ongeveer zestig maal in de griekse schriften, maar in de vertaling komt deze meervoudsvorm als “eeuwigheden” niet éénmaal voor. Dit is natuurlijk niet juist.

Bovendien is het woord aion ook zeer **verschillend** vertaald, en mede daardoor is er groote verwarring ontstaan op dit punt.

B.v. Zooals reeds is gezegd, werd aion overgezet door “eeuwigheid,” waarbij men aan eindeloosheid denkt, dan weer vertaalde men aion door “wereld,” ook weleens door “eeuw,” en soms door “eeuwen.” Dit is zeker willekeur, en moest wel tot misverstand leiden.

Het woord olam en aion beteekent echter niet “eeuwigheid” in den zin van eindeloosheid; het zou eigenlijk nog het best kunnen worden weergegeven door “eeuw.” Het beteekent een bepaald tijdperk, daarom kan men ook spreken, gelijk de Schrift ook doet van eeuwigheden, of juistere nog van eeuwen.

Paulus vertelt ons dat God een voornemen der eeuwen heeft, Ef. 3:10. Verder noemt hij den Heere de Koning der eeuwen. 1

⁴) Komt voor in Psalm: 61:5; 77:8; Jes. 45:17

(Jeruzalem) zult genoemd worden de gezochte, de stad die niet verlaten is.”

En wanneer dan aan het einde der duizend jaren, waarmede Christus' regeering op aarde een aanvang nam, de satan wordt losgelaten, die bij de komst van den Heiland gegrepen en in den afgrond gesloten was, benut deze zijn kans om de volken te verleiden. Men ziet hieruit, dat de zonde ook gedurende de toekomende eeuw nog niet volkomen verdwenen of verwijderd is.

Zij echter, die naar 's Heilands woord (Joh. 11:26) in Hem gelooven, zullen niet sterven “in der eeuwigheid” d.i. in de eeuw, doch de anderen die deden “alsof,” maar in waarheid niet oprecht, doch Hem slechts geveinsdelijk onderworpen waren (waarvan in dit verband Psalm 66 spreekt, ook een lofzang van het verlore Israël) worden bij dien opstand gedood. Openbaring 20:7-9.

De duivel echter wordt geworpen in den poel des vuurs, alwaar zijn twee handlangers zich reeds duizend jaar bevinden. Openb. 19:20.

Of dan de “toekomende eeuw” geëindigd is, is niet met zekerheid te zeggen, er zijn eenige gegevens die er op wijzen, dat deze nog langer zal duren. Hoe dit echter ook zij, het staat vast, dat aan het einde daarvan zal plaats grijpen wat Petrus schrijft in zijn tweeden brief: dat de hemelen met een gedruisch zullen voorbijgaan en de elementen branden zullen en vergaan en de aarde en de werken die daarin zijn zullen verbranden, **opdat** de dag Gods kan aanbreken waartoe de hemelen door vuur ontstoken vergaan en de elementen brandende vergaan. De dag Gods volgt op den Dag des Heeren. Deze laatste begint met “De Openbaring” en duurt de geheele toekomende eeuw voort. In dien dag (des Heeren) vergaan hemelen en aarde 2 Petr. 3:10, waardoor de dag Gods kan komen. De vertaling “in welken” van 2 Petr. 3:12 wekt den indruk, alsof het vergaan der wereld plaats heeft in den Dag Gods. Dit is niet goed, dit moet zijn “waar-

wige” vuur, reeds lang niet meer brandt.

Of zij terstond hun straf ontvangen staat er niet bij, wel verklaart vs. 46 nader dat Zij zullen gaan in de aionische pijn (gr. kolasis) dat heel goed tuchtiging kan beteekenen.

Hoe dit echter ook zij, zooveel is zeker en duidelijk, dat dit oordeel niet alle menschen omvat. Het betreft hier alleen de meer genoemde volken en in betrekking tot hun aangenomen houding t.o.v. de Israëlieten.

Bovendien heeft dit oordeel op de aarde plaats, terwijl bij het oordeel van Openb. 20 hemel en aarde zijn weggevloden en dan de boeken geopend zullen worden en daar de **opgestane dooden**, die geen deel hadden in de eerste opstanding, maar deel uitmaken van de opstanding des oordeels, geoordeeld zullen worden naar hun werken.

In ieder geval, wanneer deze in Matth. 25 genoemden hun straf ontvangen, en als deze bestaan zal om in het vuur van de aïoon te gaan, zullen deze sterven, evenals de bewoners van Sodom en Gommorra zijn overleden, en dan zijn zij **dood**.

Christus heeft dan Zijn heerschappij aanvaard en regeert op en over de aarde. Zie daarvoor Psalm 67, 96, 98, enz. “De Heere regeert.”

De volken gaan dan op naar het Huis Jacobs en leeren van zijne wegen. De aarde wordt vervuld met de kennis des Heeren gelijk het water den bodem van de zee bedekt. Vervulling van Jes. 11 en 12. Lofzang van Israël.

De gerechtigheid heerscht, Jes. 32:1, en de oorlog is afgeschaft, immers Hij doet de oorlogen ophouden, Jes. 2:2-4, men leze ook in dit verband de 46e Psalm.

“En te dier tijd zullen zij Jeruzalem noemen **des Heeren troon**, en alle heidenen zullen tot hetzelfde vergaderd worden om des Heeren naams wil te Jeruzalem en zij zullen niet meer wandelen naar het goeddunken van hun boos hart.” Jer. 3:17. Men zie ook het schoone hoofdstuk van Israëls en Jeruzalems herstelling Jes. 62, dat besluit met deze woorden: “En zij zullen ze noemen het heilige volk, de verlost des Heeren; en gij

Tim. 1:19.

Voorts wordt door den Heere Jezus zelf gesproken van “deze” en van de toekomstige eeuw. Hier staat hetzelfde woord aïoon. Had men nu hier, evenals op andere plaatsen “eeuwigheid” vertaald, dan zou er staan: “noch in deze eeuwigheid, noch in de toekomstige.” Zie Matth. 12:32.

Hier staat dus duidelijk, dat **Na** deze eeuw(igheid) de toekomstige eeuw(igheid) volgt, wat insluit dat deze dus niet eindeloos is, maar eenmaal zal eindigen. En **wanneer** de tegenwoordige eeuw eindigt zegt Matth. 13:39, 40, 49.

In beide eerste teksten heeft men “**wereld**” gezet, en in vers 49 “**eeuwen**.” Dit is fout. De oogst hier genoemd is niet het einde der wereld, maar van de eeuw(igheid), de eeuw(igheid) waarvan de Heere Jezus had gesproken, Matth. 12. Dan volgt de toekomstige eeuw. Paulus spreekt zelfs van toekomstige **eeuwen**. Ef. 2:7.

Doordat de eeuwen of eeuwigheden eindig zijn, kunnen wij ook verstaan dat het bijvoeglijk naamwoord “eeuwig” ook niet eindeloos is. Met eeuwig of aionisch wordt dan ook aangeduid, dat iets in betrekking staat tot de (toekomstige) eeuw(en). Bijv. Het eeuwige leven is het leven, ontvangen en genoten de geheele eeuw(en) door. Het is niet eindeloos in dit opzicht, omdat, daar de eeuwen eenmaal eindigen, aan het **eeuwige** leven vanzelf ook eenmaal een einde komt.

Het leven zelf eindigt wel niet, want zij die het eeuwige leven ontvangen hebben in de toekomstige eeuw, sterven niet meer, maar het leven verliest dan zijn karakter van **aionisch** leven.

Zoo moet ook verstaan worden de uitdrukking “het eeuwige vuur.” Het is niet een vuur dat eindeloos moet branden; dit leert ons Judas 7, waar staat, dat Sodom en Gomorra tot een voorbeeld zijn gesteld, dragende de straf des “eeuwigen vuurs.”

Een ieder weet dat dit vuur reeds lang vergaan is. Op die plaats is nu de doode zee. Het wordt het eeuwige vuur genoemd, omdat (het voor de eeuw zijn werk doet, met zulk een vuur zal

-Red.) in de toekomstige eeuw ook gestraft worden.

Wij zouden voorts nog kunnen wijzen op het feit, dat er tienmaal in de Schrift de uitdrukking voorkomt “van eeuw tot eeuw” (van olam tot olam).

Men vertaalde echter achttienmaal: “van eeuwigheid tot eeuwigheid” en tweemaal: “van eeuw tot eeuw.” Jer. 7:7, 25:5. Hier; treedt de eindigheid der eeuwen recht duidelijk naar voren, zelfs in de vertaling. Israël zal het land bezitten van olam tot olam, van eeuw tot eeuw.

Men denke ook eens aan de vele ceremoniën die aan Israël gegeven zijn tot een “eeuwige” inzetting. Zijn of worden deze nu altijd door onderhouden? De kerk heeft ze eenvoudig afgeschafte als zijnde niet meer noodig, en hiermede heeft ze erkend, dat hier dus **niet** aan een eindelooze duur gedacht kan worden.

Ten overvloede noemen wij nog 2 Tim. 1:19; en Titus 1:2. In deze teksten is er sprake van “eeuwige” tijden. In de Statenvertaling staat hiervoor “tijden der eeuwen,” in den grondtekst staat er “aionische tijden.” Het zijn tijden die eeuwig genoemd worden.

Men heeft eeuwig of eeuwigheid altijd genoemd in **tegenstelling** met tijd. Gods Woord leert ons, dat eeuwigheid tijd is. De genoemde teksten bewijzen, dat met eeuwig niet een eindelooze duur bedoeld wordt, omdat eerstens de uitdrukking tijd dit reeds uitsluit, terwijl bovendien de meervoudsvorm **tijden** dit ook aantoonde, want wanneer die tijd(en) nimmer zouden eindigen dan zou er ook maar van **één** tijd gesproken kunnen worden.

Zoo zegt Jeremia 51:39 en 57; dat er velen zullen zijn, die een “eeuwigen” slaap zullen slapen. Wat beteekent dat? Blijven dezen voor altijd slapen? Immers neen, dit zal men zelf moeten toestemmen. Men gelooft immers naar art. 37, dat: “allen eenmaal uit de aarde verrijzen zullen.”

Joh. 5:28, 29 leert eveneens dat allen die in de graven zijn Christus' stem zullen hooren en zullen uitgaan, dus zullen ook

verband met het pas (aan Israël) opgerichte koninkrijk: Zie H. 1:6.

Heeft men er wel eens over nagedacht hoe weinig beteekenis men in het Christendom eigenlijk heeft gehecht aan Christus' titel “Koning der Joden”?

Men heeft Hem dien titel feitelijk afgenomen en daarvoor in de plaats gegeven “Koning der kerk,” als of dit het zelfde is, en de kerk dus het koninkrijk zou zijn waarvan de Heere Jezus en Johannes de Dooper gesproken hadden. Dit is wel goed bedoeld, maar niettemin geheel onjuist. Christus is de **Koning der Joden**, en als **zoodanig** zal Hij ook op de aarde regeeren. Christus wordt in de Schrift trouwens ook nergens Koning der gemeente genoemd.

Het is immers ook juist voor de houding, welke die volken in den dag des Heeren tegenover de Joden, de broeders des Heeren hebben aangenomen, waarvoor zij geoordeeld zullen worden. Dit kan niet in twijfel getrokken worden. Men leze slechts dit gedeelte: Matth. 25:34-46. “Als dan zal de Koning zeggen: Komt gij gezegenden beërft het **Koninkrijk** hetwelk bereid is van de grondlegging (nederwerping) der wereld, want (en hier volgt de reden) gij hebt mij te eten en te drinken gegeven, Mij geherbergd, gekleed, bezocht, zijt tot Mij gekomen; want zegt de Koning: Voorwaar, voor zooveel gij dit een van Mijne minste broeders (de Joden) gedaan hebt, zoo hebt gij dit Mij gedaan. Zij ontvangen **daarvoor** “het eeuwige leven” vs. 46. Iets anders staat hier **niet**.

Zij, die dit niet deden, worden verwezen naar het eeuwige vuur, gr. vuur van de aion. Vooral deze uitdrukking heeft medegewerkt om te doen denken dat dit het laatste oordeel is. Wij weten echter, dat met deze uitdrukking niet een vuur wordt bedoeld dat eindeloos brandt, maar het is het vuur, waarmede in de toekomstige eeuw wordt gestraft, en daarom genoemd wordt het vuur van de aion, of het eeuwige (aionische) vuur. Wij zagen reeds in het oordeel over Sodom en Gomorra dat dit “eeu-

worden: van alle uwe onreinheiten en van alle uwe drekgoden zal Ik u reinigen. En **Ik** zal u een nieuw hart geven en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en **Ik zal** het steenen hart uit uw vleesch wegnemen, en **Ik zal** u een vleezen hart geven. En Ik zal mijnen geest geven in het binnenste van u en **Ik zal** maken dat gij in mijne **inzettingen zult wandelen en mijne rechten bewaren en doen.**”

Dat dit niet vervuld is bij den uittocht uit Babel bewijst vs. 26 alreeds, maar bovendien zegt het volgend gedeelte vanaf vs. 33: dat **tendage** van Israëls reiniging de eenzame plaatsen zullen bebouwd worden, inplaats van een verwoesting zal het land zijn als een hof van Eden. Dat is nog niet vervuld. “En dan zullen de heidenen die rondom Israël overgelaten zijn (van de oordeelen die over de aarde geweest zijn gedurende de Dag des Heeren zie “De Openbaring”) weten dat de Heere het verstoorde herbouwt en het verwoeste beplant.” Vergel. Jes. 35. “Want de Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jacob, en dit is hun een verbond van Mij **als Ik hunne zonden zal wegnemen.**” Rom. 11:27.

Christus zal dan op den troon zijner heerlijkheid zitten en heeft dan bezit genomen van den troon van Zijn vader David naar Luk. 1:31-33, en voor Hem zullen dan alle volken der aarde (die overgebleven zijn) vergaderd worden, en Hij zal ze van elkander scheiden gelijk de herder de bokken van de schapen scheidt. Matth. 25:32.

Dit oordeel over de volken en beschreven in Matth. 25, wordt algemeen voor het laatste oordeel gehouden en vereenzelvigd met het oordeel van Openb. 20, waarmede de wereldgeschiedenis zou worden afgesloten en dat alles en voor altijd zou beslissen.

Dit is niet juist, en wanneer men nauwkeurig had gelezen wat er staat en dit had geloofd, zou men zelf hebben erkend dat hier een groot verschil valt te constateeren. Er is hier (Matth. 25) geen sprake van “dooden” zooals in Openb. 20, maar van levende volken. Het is dan ook het eerste gericht dat Christus als de **Koning Israëls** houdt, en staat dan ook ten nauwste in

“deze in Jer. genoemden eenmaal opstaan.

Wij weten voorts, dat de Heere Jezus Christus zelf den doodsstaat een slaap noemt. Hij zeide tot zijn discipelen van Lazarus dat hij sliep. De discipelen meenden dat de Heere van de rust des slaaps sprak en daarom antwoordden zij: dan zal hij gezond worden, waarop Jezus hen daarop vrijuit mededeelde: “Lazarus is gestorven.”

Wanneer de menschen sterven zijn zij dood, en Christus en de Schrift noemen dit zooals wij zagen een slaap. De **dooden slapen** en zijn dan verloren, maar iets dat verloren is, is daarom nog niet weg. Zij bestaan nog wel, n.l. in den doodsstaat, maar weten dat zelf niet. Zij bestaan alleen voor God.

Daarom als wij beweren dat voor “eeuwig verloren,” voor “eeuwig dood” is, dan staan wij voor deze bewering met beide voeten op de Schrift, maar ook als wij zeggen, dat voor eeuwig verloren, niet beteekent voor altijd in dien toestand blijven, want de dooden zullen eenmaal opstaan, al is het dan niet allen tegelijk.

Zoo zien we, dat volgens de Schrift met de uitdrukking: “voor eeuwig verloren” niet bedoeld wordt wat men er altijd onder verstaan heeft en nog verstaat. “Voor eeuwig verloren” beteekent, “voor de eeuw(en) verloren,” d.w.z. gedurende de eeuw(en) dood zijn, terwijl de anderen, die het eeuwige leven ontvangen hebben, leven. Maar voor eeuwig verloren is het absolute einde niet dat men steeds heeft geloofd en geleerd en wij willen dit verder aantonen, maar moeten daartoe eerst iets zeggen over punt 1 genoemd bij de aanhaling van Art. 37 Ned. Gel.

Wij noemden als het verkeerde in dit art. dat het leert, dat bij Christus' komst, de wereld zou vergaan: “deze wereld in vuur en vlam stellende;” terwijl deze gedachte nog versterkt wordt door de bekende uitdrukking: “vanwaar Hij komen zal om te oordeelen de levenden en de dooden.”

Er wordt tegenwoordig algemeen toegegeven, dat de belijde-

nisschriften zeer weinig en daarom vanzelf hoogstnvolledig over de leer der laatste dingen spreken, en waar juist het vergaan der wereld en het daarop volgend gericht mede tot de laatste dingen behooren, is het dus zeer noodig, ook hier met groote onderscheiding de Schrift te lezen, aangezien wij anders in het verloop der gebeurtenissen zooals zij ons beschreven worden geen helder inzicht kunnen krijgen.

zal uit Sion brullen en uit Jeruzalem zijn stem geven, dat hemel en aarde beven zullen; maar de Heere zal de **toevlucht zijns volks en de sterkte der kinderen Israëls Zijn**, en gijlieden zult weten dat Ik de Heere uw God ben, wonende op Sion, de berg mijner heiligheid, en Jeruzalem zal eene heiligheid zijn, en vreemden zullen daar niet meer doorgaan. En het zal te dien dage geschieden dat de bergen van zoeten wijn zullen druipen, en de heuvelen van melk zullen vlieten en alle stroomen van Juda vol van water gaan; en daar zal een fontein uit het Huis des Heeren gaan en zal het dal van Sittim besproeien. Egypte zal tot verwoesting worden en Edom zal worden tot eene woeste wildernis, om het geweld, gedaan aan de kinderen van Juda, in welker land zij onschuldig bloed vergoten hebben. Maar Juda zal blijven in eeuwigheid, en Jeruzalem van geslacht tot geslacht, en Ik zal hunlieder bloed reinigen dat Ik niet gereinigd had, **en de Heere zal wonen te Sion.**” Dit is het heerlijk einde waarmede Israëls toekomstige verdrukking zal besluiten, want door 's Heilands wederkomst worden zij daaruit gered: “En terstond na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet meer geven, en de krachten der hemelen zullen bewogen“ worden, en zij zullen den Zoon des menschen zien komen met groote kracht en heerlijkheid.”

Het oordeel, waarvan Petrus schrijft en hetwelk het eerst begint van het Huis Gods (dit is Israël 1 Petr. 4:17, Petrus schrijft aan de Joden die in de diaspora (verstrooiing) zijn), is dan geschied. Het is een oordeel **ter loutering**, zie Zach. 13:8, 9 en v.v., niet een oordeel over de zonde, want dat oordeel heeft Christus gedragen. Israël heeft nu afdoende geleerd, zij weten nu wie hun Redder en Verlosser is, zij hebben Hem aanschouwd in Wien zij gestoken hebben en zij zullen den Heere voortaan gehoorzamen. Daarvoor staat de Heere trouwens Zelf borg. Men leze daarvoor Ezech. 36:24-28: “Want Ik zal u uit de heidenen halen en zal u uit alle landen vergaderen en zal u in uw land brengen. **Dan** zal Ik rein water op u sprengen en **gij zult rein**

rechtmatigheid. Dat de hemelen zich verblijden, en de aarde zich verheuge, en de zee bruische met hare volheid. Dat het veld huppele van vreugde met al wat er in is, dat dan alle boomen des wouds juichen voor het aangezicht des Heeren.” Waarom dat nieuwe lied gezongen en al dat vreugdebetoon der bezielde en onbezielde schepping? Het antwoord luid: Hij komt! Waarom? Om deze oude wereld in vuur en vlam te stellen? O neen. “Hij komt om de aarde te richten. Hij zal de wereld richten met gerechtigheid en de **volken met Zijne waarheid.**” Men zie ook Psalm 98 en 102:14-23.

Wij stipten reeds aan dat Christus’ komst voornamelijk ten doel heeft Israël te verlossen. Jer. 30 beschrijft Israëls toestand in die dagen, het is de “Dag des Heeren,” welke dag beschreven staat in “De Openbaring.”

Israël komt dan in de smeltkroes, maar de volken zullen daarvoor geoordeeld worden. Men leze daarvoor Joël 3:1, 2, 9-21; “Want zie in die dagen en te dien tijd als Ik de gevangenis van Juda en Jeruzalem zal wenden, dan zal Ik alle heidenen vergaderen en zal ze afvoeren in het dal Josafats, en Ik zal aldaar met hen richten vanwege mijn volk en mijn erfdeel Israël, dat zij onder de heidenen verstrooid hebben, en mijn land gedeeld. Roept dit uit onder de heidenen, heiligt een krijg, wekt de helden op, laat naderen, laat optrekken alle krijgslieden. Slaat Uwe spaden tot zwaarden en Uwe sikkelen tot spiesen; de zwakke zegge ik ben een held! Rot te hoop, en komt aan alle gij volken van rondom en vergadert U. (O Heere doe Uwe helden nederdalen!) De heidenen zullen zich opmaken, en optrekken naar het dal Josafats; maar aldaar zal Ik zitten om te richten alle volken rondom. Slaat de sikkel aan, want de oogst is rijp geworden; komt aan, daalt henen af, want de pers is vol en de perskuipen loopen over; want hunne boosheid is groot. Menigten, menigten in het dal des dorschwagens, want de dag des Heeren is nabij in het dal des dorschwagens. De zon en de maan zijn zwart geworden en de sterren hebben haren glans ingetrokken. En de Heere

Dan willen wij er in de eerste plaats op wijzen, dat naar de leer der vaders, het komen van Christus daarin nog steeds te **eenzijdig** wordt voorgesteld. Het wekt de gedachte op, alsof het wederkomen van Christus niet anders ten doel zou hebben, dan aan alles een einde te maken, hierin bestaande, door alle schepselen te oordeelen, waarbij men dan tevens den indruk ontvangt, als zou er maar één oordeel zijn, zoodat **dan**, en **daardoor** alles, en voor altijd zou worden beslist.

Dan zal, zooals men zegt, de tijd overgaan in wat men noemt, de (tijdlooze) eeuwigheid, zoodat na de wederkomst niets meer veranderen kan en zal.

Leert de Schrift dit, of is dit een leer van menschen? Laat ons zien!

Wat is en wordt er veel en met schrik aan dien oordeelsdag gedacht, ook door de geloovigen menigmaal. Immers, eerst daar zou het blijken, of men naar den hemel of naar de hel zou gaan. Allen zullen daar toch geoordeeld worden? Daar zullen ze staan, allen die eens hebben geleefd. De uitverkorenen en de niet-uitverkorenen, de vromen en de goddeloozen bijeen. De schapen en de bokken.

Maar deze voorstelling is niet juist. De Heere Jezus zegt, dat de geloovigen **niet** zullen geoordeeld worden, of juist, niet in het oordeel komen. Joh. 5:24. Daar staat dat wie in Hem gelooft niet in de verdoemenis komt, dit moet zijn: niet in het oordeel. Er staat in het Grieksch “krisis” dat elders vertaald is door oordeel. De geloovige komt dus **niet** daar, waar de ongelovige zal moeten verschijnen.

Joh. 3:18 zegt het nog duidelijker. “Die in Mij gelooft, wordt niet geoordeeld. De Statenvertaling heeft hier **veroordeeld**. Ook dit is niet juist. Er staat krinoo, dit is oordeelen. Wanneer iemand geoordeeld wordt, komt hij in het oordeel of gericht. Hij kan dan vrijgesproken of veroordeeld worden. Maar de geloovige komt niet eens in het oordeel, en wordt vanzelf dus niet geoordeeld.

Wij moeten er daarom op wijzen, dat er meer dan één oordeel is, en als wij deze zullen bezien, dan zouden wij het eerst dat oordeel kunnen noemen hetwelk reeds heeft plaatsgehad, en waarin wij al de andere oordeelen welke er nog zullen komen, moeten beschouwen.

Wij noemen dan het vreeselijkste oordeel dat ooit heeft plaats gehad, en zooals er nooit meer een zijn zal. Dat is het oordeel **over de zonde**.

De lezer zal dadelijk begrijpen welk oordeel wij bedoelen, benevens waar en wanneer dit oordeel heeft plaats gehad. Ruim negentienhonderd jaar geleden is op den heuvel Golgotha de Zoon van God aan het kruis gestorven.

Daar en toen heeft Christus, de Reine, de Zondeloze en Smetlooze Zoon van God het oordeel over de zonde gedragen in Zijn lichaam op het hout, en dat vrijwillig, uit liefde tot het schepsel.

Johannes de Dooper had Christus, toen hij Hem zag, reeds **aangewezen** als het Lam, dat de **zonde der wereld wegneemt**. En de Apostel Johannes, die achter de gebeurtenissen staat schrijft: "Hij is eene verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar voor de zonden **der geheele wereld**. De Schrift noemt Hem dan ook de Zaligmaker (Redder) der wereld." Joh. 4:42; en 1 Joh. 4:14: Hij is het die **de wereld redt**. Niet een gedeelte, maar **de wereld**. Dit is een geweldige en heerlijke uitspraak, laten wij haar gelooven.

Hoe dat mogelijk was zegt ons Rom. 8:3, "Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl ze door het vleesch krachteloos was, **heeft God**, Zijnen Zoon zedende in gelijkheid (gelijkende op) des zondigen vleesch, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch (van Christus), opdat het recht der wet vervuld zou worden in ons.

Welk een liefde van God wordt ons hier geopenbaard. De zonde, welke een scheiding maakte tusschen God en Zijn schepsel, zij wordt hier geoordeeld, en niet in de schuldigen, maar

Apostelen vroegen, Hand. 1:6; dat aan Israël zal opgericht worden. Daarvan is Christus de Koning. Hij is **Israëls Koning**, vergeten wij dit niet.

En opdat de gansche wereld dit zoude weten, heeft God het door de hand van Pilatus uitdrukkelijk boven het kruis laten aanbrengen, "Jezus de Nazarener, de Koning der Joden."

V.

De Koning van Israël! Aan deze titel heeft men niet voldoende waarde gehecht.

Als Israëls Koning komt Hij weder, en wat dit beteekenen zal voor de aarde, voor Israël en voor de volken, daarover schrijven de Psalmen overduidelijk. B.v. Psalm 67. "God zij ons (Israël) genadig en zegene ons, Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten, **opdat** men op de aarde Uw weg kenne, **onder alle heidenen Uw heil**. De volken zullen U, o God loven, de volken altemaal zullen U loven. De natien zullen zich **verblijden** en **juichen** omdat Gij de volken zult richten met rechtmatigheid, (in tegenstelling van den antichrist) en de **volken op de aarde die zult Gij leiden**. De volken zullen U, o God loven! De volken altemaal zullen U loven. De aarde geeft haar gewas, God, onze God, zal ons zegenen. God zal ons zegenen, en alle einden der aarde zullen Hem vreezen."

Psalms 96. "Zingt den Heere een nieuw lied, zingt den Heere, gij gansche aarde, zingt den Heere, looft Zijnen naam, boodschapt Zijn heil van dag tot dag. Vertelt onder de heidenen Zijn eer, onder alle volken Zijn wonderen. Want de Heere is groot en zeer te prijzen, Hij is groot boven alle goden, want al de goden der volkeren zijn afgoden, maar de Heere heeft de hemelen gemaakt. Aanbidt den Heere in de heerlijkheid des heiligdoms, schrikt voor Zijn aangezicht gij gansche aarde. Zegt onder de heidenen: **De Heere regeert**, ook zal de wereld bevestigd worden, zij zal niet bewogen worden. Hij zal de volken leiden in

zijnde uit de hand onzer vijanden Hem zouden dienen zonder vreeze in heiligheid en gerechtigheid alle de dagen onzes levens.” Lukas 1:68-75.

De fout van Israël is geweest, dat zij Christus’ komst in vernedering niet zagen of daaraan **niet geloofden**, en dat zij alleen en uitsluitend zagen op en naar de komst van den Messias in heerlijkheid.

Die komst in vernedering was echter noodzakelijk, daardoor kon Hij Israël verlossen, allereerst van hun zonden, waardoor Zacharias profetie werkelijkheid kan worden en kon Hij de wereld redden door Zijn Zoenoffer.

Wij moeten er voor waken, dat wij niet in een soortgelijke fout vervallen zoals Israël deed door alleen te zien op de komst van Christus in vernedering en we geen aandacht zouden schenken aan de komst van **Israëls Messias** in heerlijkheid, want zoo zeker als Hij **voor Israël** kwam als de man van smarten, zoo zeker komt Hij **ook** in heerlijkheid.

Dan zullen alle stammen des lands over Hem rouwklagen, als met een rouwklage over een eenigen zoon, en zij zullen over Hem bitterlijk kermen gelijk men kermt over een eerstgeborene, **omdat** zij Hem zullen zien, Dien zij doorstoken hebben. Zach. 12:10-14. Openb. 1:7.

Wanneer Hij dan op de aarde nederkomt, zullen zijn voeten staan op den Olijfberg en Hij zal tot Koning over de gansche aarde zijn, want dan richt Hij Zijn koninkrijk op.

Laat ons daarom niet meenen dat Christus dan aan de wereldsgeschiedenis een einde maakt, want dan begint Hij Israël, het uitverkoren volk, eerst recht tot een zegen te stellen voor de volken. Ach, laten wij Gods beloften, die Hij t.o.v. Israël en de volken beloofd heeft, toch **gelooven**. Reeds Daniël profeteerde immers dat het Koninkrijk van Christus hierin bestaan zal dat: **alle** volkeren, natien en tongen Hem eeren zouden. Dan. 7:14. Zoover zijn we nog niet.

Dat Koninkrijk is niet de Kerk, maar is dat, waarnaar de

God oordeelt haar in Zijn eeniggeboren Zoon, die Hij zelf daartoe heeft gegeven. God maakte Christus tot een zoenoffer voor de zonde. Voor de zonde die er toen was, en die er geweest was, die er heden is, en voor de zonde in de toekomst. God was de wereld met ZichZelfen in Christus verzoenende. 2 Kor. 5:19.

Wat dit eigenlijk wil zeggen maakt Kol. 1:20 ons duidelijk. Aldaar lezen wij: “Want het is des Vaders welbehagen geweest dat in hem (Christus) al de volheid wonen zou en dat Hij door hem vrede gemaakt hebbende door het bloed des kruises, door hem zeg ik alle dingen (gr. het al) verzoenen zoude tot Zichzelfen, hetzij de dingen die op de aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn.”

Deze tekst zegt ons, dat de Vader, nu Hij vrede gemaakt heeft door het bloed des kruises, ook eenmaal alle dingen (het Al) in en door Christus tot Zich verzoenen zal. Alles is nog niet verzoend, maar het werk, dat daarvoor noodig is, door welks algenoegzaamheid en kracht alles verzoend zal worden, is volbracht. De vrede **is gemaakt**, het bloed **is gestort**, de verzoening **is teweeggebracht**, zoodat er in dit opzicht inderdaad gezegd kan worden: alle dingen zijn gereed. De Vader kan nu, op grond van dat werk iedere vlek, elke zonde en ongerechtigheid uit Zijn schepping wegnemen, en Hij zal dit ook eenmaal doen. Dit is Gods plan of voornemen der eeuwen. Ef. 1:9, 10; 3:9-11.

Alles wat eenmaal door middel van den Zoon geschapen is, zie Kol. 1:16; zal door zijn volbracht werk tot den Vader verzoend worden, opdat God zij alles en in allen.

Wij weten wel dat dit niet wordt geloofd, en dat men daarom verklaart, dat alleen de geloovigen verzoend zullen worden. Maar dat staat er niet, en daarom gelooven wij deze verklaring niet, wij gelooven alleen wat de Schrift zegt. Dat zal het heerlijk resultaat zijn van het oordeel dat Christus gedragen heeft om de zonde.

Wij mogen daarom op grond van Gods Woord gelooven, dat

God met de zonde volkomen heeft afgerekend, toen Christus voor de zonde gestorven is, dat aan Gods rechtvaardigheid volkomen is voldaan, waarom God Christus heeft opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Wij mogen en moeten dan ook niet meenen dat wij nogeens voor de zonde geoordeeld zullen worden, dan zou Christus' offer immers niet voldoende geweest zijn.

Men zal ons er nogmaals op willen wijzen dat dit slechts voor de zonde der geloovigen geldt, maar wij antwoorden andermaal dat dit niet zoo is.

De **rechtsgeldigheid van Christus' offer**, laat ons dit goed onthouden, hangt niet af van het feit of wij het al of niet gelooven.

Voor de geloovigen is thans het geloof in Christus wel **het kanaal** waardoor de rechtvaardigheid Gods ons deel wordt, maar ons geloof is er niet de grond van, het heeft t.o.v. de rechtvaardigheid niet de minste waarde, het is slechts **het middel** waardoor de behoudenis ons deel wordt, maar het maakt Christus' offer niet rechtsgeldig.

Als God ons, geloovigen van deze bedeeing, de rechtvaardigheid toerekent is dat alleen op grond van de waarde en kracht van Christus' offer **hetwelk dit in zich zelve bezit**. De rechtvaardigheid wordt momenteel ons deel door middel van het geloof **alleen**, maar Hij schenkt ze om niet. Doch Hij is aan het geloof als middel niet gebonden. Hij kan zeker ook andere middelen stellen om de rechtvaardigheid te schenken, ja, Hij kan het zelfs zonder middelen doen, omdat Christus' offer **voor allen voldoende** is.

Om mogelijk misverstand te voorkomen willen wij gaarne erkennen dat God niet verplicht was om een Verlosser te zenden. Dat is louter genade. Vandaar dat Paulus Christus ook noemt "Gods onuitsprekelijke gave."

Immers, indien God Adam en Eva na hun val aan hun lot had overgelaten en Zich niet meer om hen had bekommerd, dan was het menschdom spoedig uitgestorven geweest. Adam en zijn nakomelingen zouden dan gestorven, zij zouden dan **dood zijn**

Israël te verlossen, wat in dien tijd ontzettend zal te lijden hebben van den antichrist, dien Hij echter zal te niet maken door den adem zijnsmonds, maar tevens zal Hij dan Zijn Koninkrijk oprichten. Dit gaat gepaard met de bestraffing van de volken die Israël benauid en vervolgd hebben. Doch daarna breken de tijden der verkwikking aan waarvan Petrus heeft gesproken, Hand. 3:21; en deze sprak tot Israël. Hand. 3:12, v.v. (Gij Israëlitische mannen).

Laat ons niet vergeten dat Christus in de eerste plaats voor Israël kwam. De Heere zeide zelf: "Ik ben niet gezonden dan tot de verloren schapen van het huis Israëls." Johannes schrijft: "Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen," en Paulus zegt dat "Jezus Christus een dienaar geworden is der besnijdenis vanwege de waarheid Gods, **opdat** Hij bevestigen zoude **de beloftenissen der vaderen**." Rom. 15:8.

Wij wijzen er den joden op, daar zij niet gelooven in Jezus Christus, dat de Messias eerst zou komen als de man van smarten, waarvan Jesaja profeteerde (53), en wij trachten hen te bewegen tot het geloof in Hem, maar wij moeten er om denken dat de Joden **niet ten onrechte** de komst van den Messias met vreugde mochten verbeiden, want inderdaad leert de Schrift ook, dat met de komst van Israëls Messias voor dat volk een heerlijken tijd zou aanbreken zooals de profeten hadden beloofd, en zooals Zacharia, de vader van Johannes de Dooper ook had geprofeeteerd: "Geloofd zij de God Israëls, want Hij heeft bezocht en verlossing teweeggebracht Zijn volke (Israël) en heeft een hoorn der zaligheid **ons** opgericht in het huis Davids Zijns knechts, gelijk Hij gesproken heeft door den mond zijner heilige profeten die van het begin der wereld geweest zijn, namelijk eene verlossing van onze vijanden en van de hand dergenen die ons haten, opdat Hij barmhartigheid deed aan **onze vaderen**, en gedachtig ware aan Zijn heilig verbond en aan den eed, dien Hij Abraham **onzen** Vader gezworen heeft, om ons te geven dat wij verlost

zal zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid en zij zullen zijn uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden des hemels van het uiterste der hemelen tot het uiterste derzelve," dan kan het toch bijna niet anders, of dit moet wel het einde van de wereldgeschiedenis zijn.

En toch is dit niet het geval, integendeel! Er is hier **geen sprake** van de voleinding der wereld! Dat staat wel in de vertaling, maar niet in den grondtekst. Een ieder kan dit zelf zien met behulp van eene goede concordantie. Er wordt hier gesproken van de voleinding der **eeuw**. Wij wezen er reeds op, dat het woord "**aioon**" zoo verschillend is vertaald.

Aioon is of beteekent EEUW, en is een bepaalde tijdperiode, doch hiermede wordt **niet** de aarde als wereldbol aangeduid.

Wanneer dezen laatsten bedoeld wordt, dan staat er in den grondtekst niet "aioon" maar Kosmos. Zooals b.v. in Matth. 13:38, "En de akker is de wereld (kosmos)."

In al de geciteerde teksten staat dan ook "Sunteleia tou aionos" d.i. de voleinding der **eeuw**. Maar **deze** eeuw is **niet de laatste eeuw!**

Doordat men aioon door wereld heeft vertaald, heeft de meening postgevat, dat bij Christus' wederkomst het einde der wereld gekomen is. De Schrift zegt en leert dit **niet**. Zij zegt, dat dan het einde der tegenwoordige **eeuw** gekomen is, en dat dan de **toekomstige eeuw** volgt.

Wij moeten, willen wij dit goed begrijpen, duidelijk inzien, **waarom** Christus wederkomt. En om dit te weten moeten wij alweer de Schrift **gelooven**. De komst van Christus staat in nauw verband met Israël. Maar omdat men in 't algemeen **niet gelooft** wat de Schrift van dit volk zegt, begrijpt men **ook niet** waarom de Heere Jezus wederkomt, en men leert dan ook dat dit het einde van alles is. Dit is absoluut onjuist.

Het is niet in de eerste plaats om te oordeelen dat de Heere zal komen, al zal er dan wel een oordeel plaats hebben, maar Christus' komst heeft in de eerste plaats ten doel **Zijn volk**

en blijven, en dit was dan het droevig einde geweest.

Immers had God gezegd tot Adam: ten dage als gij van dezen boom eet, zult gij den **dood sterven**. Dit beteekent dat hij het **leven zou verliezen**. God zeide niet tot hem: dan zult gij voor altijd naar de hel gaan. Dit maakt men er wel eens van, n.l. in "De Wachter" van 4 Maart 1938, maar dat is onschrijftuurlijk.

Doch Christus, de beloofde Verlosser is gekomen, en wij ontvangen in Hem veel meer, dan wij ooit in Adam hebben bezeten. Christus heeft ons niet alleen het leven verworven (Hij is de opstanding en het leven) maar heeft tevens de **onverderfelijheid** aan het licht gebracht.

In Adam verloren wij de aarde, in Christus ontvangen wij den hemel, wij verloren den staat der rechtheid, door Christus ontvangen wij Gods gerechtigheid, Rom. 3:21-24.

In Adam heeft God ons allen tot zondaars gesteld, in Christus zullen wij allen tot rechtvaardigen gesteld worden. In Adam zijn wij verloren, in Christus worden wij behouden.

IV.

Wanneer men over het oordeel spreekt, dan bedoelt men altijd, zooals men dit uitdrukt, het laatste oordeel. Men ziet dan voorbij dat men hiermede zelf erkent dat er nog een ander of andere oordeelen moeten zijn, en dan doet men dit bijna altijd, **als of** er geen Verlosser gekomen is, Die de **straf der zonde gedragen heeft**. Laten **wij** echter in het licht van Christus' offer de verschillende nog te verwachten oordeelen beschouwen.

Het eerste oordeel dat wij hebben te verwachten zal o.i. dat zijn, waarvan gesproken wordt in Rom. 14:10: "Want wij allen zullen voor den rechterstoel van Christus gesteld worden" en in 2 Kor. 5:10 wat duidelijker: "Want wij allen moeten geopenbaard werden voor den rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage hetgeen in het lichaam geschied is, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed hetzij kwaad."

Laat ons er op letten, dat Paulus hier alleen spreekt over de geloovigen, en bijgevolg het oordeel hier **zeker niet** gaat over de **zonde**, maar over de gedane werken. En dan, zal het blijken, dat de geloovige, die behouden is door (middel van) het geloof, bij de behoudenis nog loon kan ontvangen voor een getrouwen geloofswandel. Dit is in volkomen overeenstemming met Hebr. 6:10; “Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zoude vergeten, en den arbeid der liefde die gij aan Zijnen Naam bewezen hebt, als die de heiligen gediend hebt en nog dient.”

Evenwel men kan ook schade lijden door een slordigen wandel, en dit zal beteekenen minder heerlijkheid.

Hoewel dus de zonden der geloovigen geoordeeld zijn in Christus, nochtans is er **een oordeel** over hun werken. Juist omdat Christus in **Het** oordeel geweest is, is dit het resultaat, zij 't ook dan verschillend. Laat ons daarom voorzichtig wandelen, niet als onwijzen maar als wijzen den tijd uitkoopende, omdat de dagen boos zijn. Ef. 5:16.

Dit oordeel heeft plaats voor dat Christus op de aarde wederkomt, want deze geloovigen, die de gemeente van Christus vormen, en geroepen zijn gedurende de bedeeeling der verborghenheid, Ef. 3:9, zijn dan reeds bij den Heere, hetzij door opstanding, hetzij door de opname. Zij zullen dan ook **met den Heere** geopenbaard worden: “Wanneer nu Christus die ons leven is zal geopenbaard worden, dan zult ook gij geopenbaard worden **met Hem** in heerlijkheid.” Kol. 3:4.

En Hij zal geopenbaard worden wanneer Hij zal verschijnen op de wolken des hemels.

Hier, Matth. 24:30, 31, hebben wij de plaats die het meest moet dienen om te bewijzen, dat bij de wederkomst van Christus de wereld zal vergaan en dat dit tevens en alleen het doel zou zijn. Hoe is men toch aan deze gedachte gekomen?

Het wil ons voorkomen dat vooral de foutieve vertalingen hier mede schuld aan hebben. In het Evangelie van Matth. hoofdstuk 13 b.v. heeft de Heere Jezus eenige gelijkenissen uit-

gesproken, waarvan één de gelijkenis van den zaaiër, vs. 24-31.

In vs. 36-40 lezen we: “Toen nu Jezus de scharen van zich gelaten had, ging Hij naar huis en zijn discipelen kwamen tot hem zeggende: Verklaar ons de gelijkenis van het onkruid des akkers.

En Hij antwoordende zeide tot hen: “Die het goede zaad zaait is de Zoon des menschen en de akker is de wereld; en het goede Zaad zijn de kinderen des Koninkrijks, en het onkruid zijn de kinderen des boozen; en de vijand die het gezaaid heeft is de duivel, en de oogst is de voleinding der “wereld,” en de maaiers zijn de engelen. Gelijkerwijs dan het onkruid vergaderd wordt, alzoo zal het zijn in de voleinding der “wereld.”

vs. 49 luidt: “Alzoo zal het in de voleinding der eeuwen wezen; de engelen zullen uitgaan en de boozen uit het midden der rechtvaardigen afscheiden.”

Lezen wij ook nog Matth. 24:3 “En als Hij op den Olijfberg gezeten was, gingen de discipelen tot hem alleen zeggende: zeg ons wanneer zullen deze dingen zijn (vs. 1 + 2) en welk zal het teeken zijn van Uwe toekomst en van de voleinding der wereld?”

Wij zien hier, dat in vier verzen de uitdrukking “voleinding” voorkomt.

Driemaal de “voleinding der wereld,” eenmaal de “voleinding der eeuwen.” In vs. 39, 40; wordt de voleinding der wereld in verband gebracht met den oogst der wereld, en in 24:3 met de toekomst des Heeren.

Men is daarom aldus gaan verklaren: De voleinding **der wereld** is de oogst der wereld, deze is gekomen volgens Matth. 24:3 bij de wederkomst des Heeren. Volgens 13:49 gaan dan de engelen uit, en dit is de voleinding **der eeuwen**. Dit moet dus wel het einde aller dingen zijn, en wanneer wij dan nog lezen 24:30, 31; “En alsdan zal in den hemel verschijnen het teeken van den Zoon des menschen, en dan zullen alle geslachten der aarde weenen, en zullen den Zoon des menschen zien komen op de wolken des hemels met groote kracht en heerlijkheid. En Hij